

Beregnet til

**Justis- og beredskapsdepartementet**

Dokument

**Rapport**

Dato

**Oktober 2014**

# **EVALUERING AV DET KRIMININALITETS- FOREBYGGENDE RÅD (KRÅD)**

## **EVALUERING AV DET KRIMININALITETSFØREBYGGENDE RÅD (KRÅD)**

## INNHALDSFORTEGNELSE

|           |                                                                        |           |
|-----------|------------------------------------------------------------------------|-----------|
|           | <b>Sammendrag</b>                                                      | <b>1</b>  |
| <b>1.</b> | <b>Innledning</b>                                                      | <b>4</b>  |
| 1.1       | Om KRÅD                                                                | 4         |
| 1.2       | Om evalueringen                                                        | 5         |
| 1.3       | Metodisk gjennomføring                                                 | 6         |
| 1.4       | Leserveiledning                                                        | 7         |
| <b>2.</b> | <b>Organisering og sammensetning av KRÅD</b>                           | <b>8</b>  |
| 2.1       | Beskrivelse av KRÅDs organisering og sammensetning                     | 8         |
| 2.2       | Vurderinger av KRÅDs organisering og sammensetning                     | 9         |
| <b>3.</b> | <b>KRÅDs aktiviteter og oppgaveløsning</b>                             | <b>14</b> |
| 3.1       | Interne aktiviteter                                                    | 14        |
| 3.2       | Utadrettet virksomhet                                                  | 16        |
| 3.3       | KRÅDs aktiviteter og primæroppgaver                                    | 19        |
| <b>4.</b> | <b>Resultater og måloppnåelse</b>                                      | <b>21</b> |
| 4.1       | I hvilken grad har KRÅD lykket i sitt arbeid med primæroppgavene?      | 21        |
| 4.2       | Samordningsfunksjonen                                                  | 28        |
| 4.3       | Rådgivningsfunksjonen                                                  | 30        |
| 4.4       | Vurdering av KRÅDs mandat                                              | 30        |
| <b>5.</b> | <b>Perspektiver på fremtidige behov og organisering av KRÅD</b>        | <b>32</b> |
| 5.1       | Behov på det kriminalitetsforebyggende området                         | 32        |
| 5.2       | Implikasjoner for det kriminalitetsforebyggende arbeidet:<br>Scenarier | 34        |
| 5.3       | Vurderinger og anbefalinger                                            | 37        |

## VEDLEGG

### Vedlegg 1

Litteraturliste

### Vedlegg 2

KRÅDs høringsuttalelser i perioden 2009-2014

## SAMMENDRAG

Rambøll Management Consulting har gjennomført en evaluering av Det kriminalitetsforebyggende råd (KRÅD), på oppdrag for Justis- og beredskapsdepartementet. Evalueringen er gjennomført i perioden august-oktober 2014.

### Om KRÅD

KRÅD er et uavhengig råd som oppnevnes av regjeringen i statsråd. KRÅD har som hovedoppgaver å bidra aktivt til *samordning* av de ulike forebyggende tiltakene i kriminalpolitikken, og å være regjeringens *rådgiver* knyttet til kriminalpolitiske spørsmål. KRÅD er administrativt underlagt Justis- og beredskapsdepartementet, men skal være faglig uavhengig. Dette innebærer at rådet bestemmer hva som står på dagsorden, samt vedtar hvilke områder av mandatet som skal prioriteres. Tilknyttet rådet er et eget sekretariat som skal ivareta den daglige oppfølgingen av rådets arbeid.

### Om evalueringen

Evalueringen skal fremskaffe kunnskap om KRÅDs *funksjon, oppgaver og organisering* sett opp mot de formål og primæroppgaver som fremkommer i rådets mandat, samt gi en vurdering av KRÅDs virksomhet og de resultater som oppnås på det kriminalitetsforebyggende feltet. Det har i evalueringen vært særlig sentralt å vurdere i hvilken grad KRÅD ivaretar *rådgivningsfunksjonen* overfor regjeringen, og i hvilken grad virksomheten bidrar til *samordning* på det kriminalitetsforebyggende feltet. Mandatet for evalueringen er avgrenset til å vurdere funksjonsperioden til det nåværende (2012-2014) og det foregående (2009-2011) rådet. KRÅDs arbeid knyttet til forvaltningen av SLT-tilskuddsmidlene blir ikke vurdert.

Evalueringen baserer seg i hovedsak på kvalitativ metode, i form av dokumentanalyse og intervjuer. Det er gjennomført intervjuer med ledere og et utvalg rådsmedlemmer fra rådsperiodene 2009-2011 og 2012-2014, samtlige ansatte i sekretariatet, representanter for samarbeidende departementer og underliggende etater, samt representanter fra førstelinjen (kommune og politi) og øvrige interessenter. I det følgende presenteres en sammenfatning av evalueringens hovedfunn.

### KRÅDs organisering og aktiviteter

KRÅD er sammensatt av et råd og et sekretariat. KRÅDs arbeid organiseres gjennom rådsmøter, arbeidsgrupper, og arbeid i sekretariatet. Rådet samles til rådsmøter i gjennomsnitt seks ganger per år. I rådsmøtene defineres arbeidet fremover, og det delegeres oppgaver fra rådet til sekretariatet. I tillegg til rådsmøtene arbeider KRÅD i arbeidsgrupper med fokus på temaer som rådet har fastsatt i sin virksomhetsplan. Temaene er formulert som ulike områder KRÅD ønsker å rette en spesiell innsats mot. Sekretariatet arbeider på fulltidsbasis med de oppgaver som er blitt avklart i samråd med rådet.

Dette arbeidet legger grunnlaget for KRÅDs utadrettede aktiviteter. Sentrale aktiviteter inkluderer høringsuttalelser, medieoppslag, publisert materiale, konferanser og seminarer, SLT-arbeid og annen støtte til det lokale kriminalitetsforebyggende arbeidet, samt samarbeid med departementer og øvrige aktører. En del av aktivitetene, som utarbeidelse av høringsuttalelser, er direkte knyttet opp til primæroppgavene i mandatet. Andre aktiviteter bidrar til arbeidet med primæroppgavene, uten å være direkte knyttet til disse. Arbeidet med SLT er et eksempel på arbeid som ikke er nevnt i mandatet, men som bidrar til å nå målene i flere av primæroppgavene, og er dermed en viktig del av KRÅDs virksomhet.

### Resultater og måloppnåelse

KRÅD skal bidra til en samordning av forebyggende tiltak i kriminalpolitikken, og være en rådgiver for regjeringen på det kriminalitetsforebyggende feltet. Mandatet lister opp seks primære oppgaver som KRÅD skal ivareta. Formålet og primæroppgavene som fremkommer i KRÅDs

mandat er omfangsrike og åpent formulert, og det kommer ikke tydelig frem hvilke resultatforventninger som ligger i den enkelte oppgave. Det fremgår videre av KRÅDs årsrapporter at det har vært lite fokus på å koble de ulike aktivitetene opp mot de respektive oppgavene i mandatet, og i forlengelsen av dette hvilke mål som oppnås. Dette kan medføre at aktivitetene fremstår lite målrettede, og det kan følgelig være vanskelig for utenforstående aktører å identifisere sammenhengen mellom de aktiviteter som har blitt gjennomført, og oppgavene og målsettingene som fremgår i mandatet.

Det fremgår av evalueringen at KRÅD først og fremst lykkes i arbeidet rettet mot førstelinjen, i kommuner og lokalt politi. KRÅD har en sentral rolle som initiativtaker og støttespiller i det kriminalitetsforebyggende arbeidet på lokalt nivå, og bidrar med anvendbart og støttende materiell og kompetanse. I tillegg skaper KRÅD kontakt mellom kommuner med tilsvarende problemstillinger. Førstelinjen oppfatter KRÅD som en aktør det er enkelt å ta kontakt med, som er på tilbudssiden, og som man får rask og god hjelp fra. Det fremgår imidlertid at det kan være en utfordring å nå ut til samtlige kommuner, ettersom det lokale arbeidet fortrinnsvis kanaliseres gjennom SLT-modellen.

KRÅD oppnår i mindre grad resultater knyttet til oppgavene som retter seg mot nasjonalt nivå, i departementer og direktorater. Manglende resultatoppnåelse er her i stor grad knyttet til tilgjengelige ressurser og virkemidler, samt i hvilken grad strukturene rundt KRÅD understøtter de oppgavene de er satt til å ivareta. Manglende myndighet og formelle virkemidler gjør det utfordrende for KRÅD å fylle rollen som rådgiver og bidragsyter til samordning på sentralt nivå. Evalueringen finner at det ikke finnes noen faste møtepunkter mellom KRÅD og samarbeidende departementer. Det finnes heller ingen forpliktelser fra departementenes side om å ta hensyn til KRÅD i sitt arbeid, eller en forpliktelse om å bruke KRÅD som rådgiver i departementenes arbeid knyttet til kriminalitetsforebygging. KRÅD blir derfor en aktør departementene selv kan velge å ta hensyn til. Hvorvidt KRÅD lykkes i sitt arbeid mot sentralt nivå er derfor i stor grad avhengig av i hvilken grad departementene og direktoratene velger å benytte seg av KRÅDs kompetanse og ressurser. Samtidig kan det stilles spørsmål ved om KRÅDs prioritering av det lokale arbeidet har gått ut over gjennomslagskraften på nasjonalt nivå.

Evalueringen viser at grenseoppgangen mellom rådets faglige uavhengighet og den administrative tilknytningen til Justis- og beredskapsdepartementet oppleves som både krevende og utydelig. Dette kan bidra til å skape gnisninger mellom KRÅD og departementet. KRÅDs administrative tilknytning til Politiavdelingen i Justis- og beredskapsdepartementet kan også medføre at andre departementer og direktorater oppfatter KRÅD som en av Justis- og beredskapsdepartementets underliggende virksomheter, eller som en del av justissektorens domene. Dette kan ha konsekvenser for den tverrsektorielle samordningen på det kriminalitetsforebyggende feltet, ved at andre departementer i mindre grad ser det som sin oppgave å samarbeide med KRÅD.

KRÅDs mandat vurderes som relevant og viktig. Imidlertid påpeker et stort flertall av informantene i evalueringen at KRÅDs forutsetninger, tilgjengelige virkemidler og kapasitet ikke står i stil med bredden i mandatet, og at det kan være behov for en avgrensning og spissing av KRÅDs oppgaver, eventuelt tilføre KRÅD større ressurser.

### **Vurderinger og anbefalinger**

På grunnlag av herværende evaluering, vurderer vi at det spesielt er fire roller og behov som er viktige å ivareta for et organ som skal arbeide med kriminalitetsforebygging både nasjonalt og lokalt:

- En rådgiver for nasjonale myndigheter
- En tydelig, markant og uavhengig stemme i samfunnsdebatten
- Helhetlig samordning og formidling av kunnskap om kriminalitetsforebygging
- Anvendbar og praksisrettet bistand til kriminalitetsforebyggende arbeid lokalt

Evalueringen viser at KRÅD i dagens form ikke dekker alle disse behovene til det fulle. Det fremstår med andre ord som en nødvendighet å gjøre visse endringer i organiseringen av det kriminalitetsforebyggende arbeidet. Evalueringen gir imidlertid verken grunnlag for å konkludere med at KRÅD ikke bør videreføres, eller for å gi en klar og utvetydig anbefaling om hvordan det kriminalitetsforebyggende arbeidet eventuelt bør organiseres på andre måter. Det fremstår heller ikke formålstjenlig å etablere nye tilleggsstrukturer som vil ivareta ulike og avgrensede roller, da dette kan føre til en uklar arbeidsfordeling, og potensielt pulverisering av ansvar. Vi vurderer det heller ikke som hensiktsmessig å innarbeide hovedelementene i KRÅDs tverrsektorielle og uavhengige sammensetning og aktivitetsportefølje i en ordinær forvaltningsstruktur.

Med dette som utgangspunkt, baseres våre vurderinger på den nåværende organiseringen av KRÅD, og hvordan det kan gjøres endringer som imøtekommer begrensningene og behovene som er identifisert i evalueringen, og som bidrar til at KRÅD kan bli enda mer relevant, og spille en enda viktigere og mer sentral rolle i det kriminalitetsforebyggende arbeidet i årene som kommer. Dersom KRÅD i størst mulig grad skal være en betydningsfull aktør, tyder evalueringen på at følgende faktorer bør prioriteres:

- Rådsleders rolle bør styrkes
- Utnevnelse av rådsmedlemmer bør både være faglig begrunnet og sikre tilstrekkelig kapasitet
- KRÅD bør i større grad ha en kunnskapssamlende og -formidlende rolle
- Fokuset på lokalt kriminalitetsforebyggende arbeid bør opprettholdes og utvides
- Faglig uavhengighet er et viktig prinsipp og bør bevares, men må tydeliggjøres
- Arbeids- og ansvarsfordelingen mellom rådet og sekretariatet bør tydeliggjøres
- KRÅD bør bli pålagt å utarbeide et «faglig regnskap»
- Mandatet bør vurderes og eventuelt justeres

Ved å styrke rådslederens posisjon, tilføre sekretariatet mer slagkraft og kompetanse til å imøtekomme kunnskapsbehovet på det kriminalitetsforebyggende området, samtidig som det lokale fokuset bevares og potensielt utvides, vurderer vi at flere av behovene som har blitt identifisert i evalueringen kan imøtekommes. En sentral forutsetning for dette er imidlertid at KRÅDs faglige uavhengighet styrkes og tydeliggjøres, samtidig som det etableres en bedre faglig dialog mellom KRÅD og Justis- og beredskapsdepartementet.

Våre anbefalinger tar utgangspunkt i at KRÅD fortsetter å eksistere som organ for kriminalitetsforebygging. Det er viktig å påpeke at dette ikke er basert på en utvetydig konklusjon om at KRÅD er den mest egnede måten å organisere det kriminalitetsforebyggende arbeidet på, men snarere at denne evalueringen ikke gir tilstrekkelig grunn til å anbefale et bestemt alternativ. Vi vurderer imidlertid at det vil være hensiktsmessig at Justis- og beredskapsdepartementet, på bakgrunn av både begrensningene, styrkene, og behovene som er presentert i denne rapporten, går bredt ut og vurderer andre og eventuelt mer velegnede organiseringsmåter.

## 1. INNLEDNING

Rambøll Management Consulting presenterer med dette sluttrapport for evaluering av Det kriminalitetsforebyggende råd (KRÅD). Evalueringen er gjennomført i perioden august-oktober 2014, på oppdrag for Justis- og beredskapsdepartementet.

### 1.1 Om KRÅD

Det kriminalitetsforebyggende råd (KRÅD) er et uavhengig råd som oppnevnes av regjeringen i statsråd. KRÅDs skal bidra aktivt til *samordning* av kriminalitetsforebyggende tiltak, samt være regjeringens *rådgiver* knyttet til kriminalpolitiske spørsmål<sup>1</sup>. Rådet oppnevnes for tre år av gangen, og består av elleve medlemmer. Nåværende råd består av personer med tilhørighet i både offentlig sektor, privat næringsliv, og sivilt samfunn. Tilknyttet rådet er et eget sekretariat som er organisert under Justis- og beredskapsdepartementet. Sekretariatet skal ivareta den daglige oppfølgingen av rådets arbeid. KRÅD har en faglig uavhengig stilling, men er administrativt underlagt Justis- og beredskapsdepartementet.

I KRÅDs mandat fremkommer formålet med rådet, samt rådets primæroppgaver, sammensetning, virksomhet, administrasjon, og tilknytning til Justis- og beredskapsdepartementet. Formålet er at *rådet skal bidra til en samordning av forebyggende tiltak i kriminalpolitikken gjennom bred representasjon og god kontakt med offentlig forvaltning og private organisasjoner*. Det fremkommer også i formålsbeskrivelsen at *rådets virksomhet er basert på et faglig fritt grunnlag* (jf. mandatet § 1).

Rådet skal - med særlig oppmerksomhet rettet mot barn og ungdom - ha følgende *primære oppgaver* (jf. mandatet § 2):

- ta initiativ til, stimulere og støtte det kriminalitetsforebyggende arbeid sentralt og lokalt med særlig søkelys på utviklingen av nasjonale tiltak som kan fremme det lokale arbeidet
- aktivt søke samarbeid med andre myndigheter og organisasjoner og gi råd og veiledning om utvikling av kriminalitetsforebyggende strategier og tiltak
- på eget initiativ, i samråd med eller på oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet eller andre departement utføre oppgaver, uttale seg og gi høringsuttalelser i relevante saker
- bidra til å avdekke eventuelle behov for forskning på dette området
- bidra til økt bevissthet om viktigheten av forebygging på alle nivåer i samfunnet
- delta aktivt i samfunnsdebatten, især på den kriminalpolitiske arena

#### 1.1.1 Historisk bakgrunn og tverretatlig samarbeid

Behovet for opprettelsen av et kriminalitetsforebyggende råd ble første gang fastslått i *kriminalmeldingen* i 1978<sup>2</sup>. Kriminalitetsforståelsen i denne stortingsmeldingen var samfunnsorientert, og det ble fremhevet at det var behov for at kriminalpolitikk ble en del av alminnelig politikk. Det ble fremhevet at flere ulike arenaer i samfunnet er viktige for å bekjempe og forebygge kriminalitet. Kampen mot kriminalitet ble med dette ikke bare et anliggende for justismyndighetene, men for alle departementer som har fagfelt med berøring til justisfeltet. Stortingsmeldingen tok derfor til ordet for forvaltningssamarbeid på alle nivåer, fra departementsplan til kommunale etater. Med bakgrunn i dette ble KRÅD utnevnt første gang i 1980, med formål om å koordinere og samordne den kriminalitetsforebyggende innsatsen, og å styrke kompetansen på feltet.

I nyere kriminalpolitiske dokumenter fremheves stadig *samarbeid* som en forutsetning for å lykkes med forebyggende arbeid og bekjempelse av kriminalitet<sup>3</sup>. Det understrekes at politiet er en av mange samfunnsaktører som driver med arbeid for å forebygge kriminalitet, og at det derfor er viktig at politiets forebyggende virksomhet drives i tett samarbeid med andre relevante aktø-

<sup>1</sup> KRÅDs mandat for perioden 2012-2014

<sup>2</sup> St.meld. nr. 104 (1977-78) *Om kriminalpolitikken*

<sup>3</sup> Justis- og beredskapsdepartementet (2013). *Handlingsplan for forebygging av kriminalitet 2013-2016*

rer som bidrar direkte eller indirekte til å forebygge kriminalitet<sup>4</sup>. Tverretattlig- og tverrfaglig samarbeid knyttet til kriminalitetsforebygging er derfor viktig for at samfunnets samlede ressurser og kompetanse utnyttes best mulig. En effektiv kriminalitetsforebygging krever altså samordning, og at tiltak utvikles og gjennomføres av aktører som har rett kompetanse. I et slikt samarbeid, hvor flere av samfunnets aktører trekkes inn i det kriminalitetsforebyggende arbeidet, rettes fokus i stadig større grad mot *årsaken* til at kriminaliteten oppstår. En slik tilnærming krever en *kunnskapsbasert* arbeidsmetodikk i det forebyggende arbeidet. Det innebærer at den kriminalitetsforebyggende innsatsen rettes inn mot årsakene og er proaktiv, fremfor å være reaktiv og hendelsesstyrt.

#### 1.1.2 Tidligere vurderinger av KRÅD

I forbindelse med en omorganiseringsprosess i det daværende Justisdepartementet i 2001, ble KRÅDs virksomhet evaluert.<sup>5</sup> Formålet med evalueringen var å se KRÅDs virksomhet opp mot formål og målsettinger i mandatet. Videre var målet å se KRÅDs virksomhet i sammenheng med forslaget om å opprette en egen forebyggende enhet i Justisdepartementet. Selv om KRÅDs mandatet var noe annerledes ved den foregående evalueringen, er det likevel sammenlignbart på flere områder. I likhet med herværende evaluering vurderte Statskonsult KRÅDs virksomhet ut fra deres rolle som *rådgiver* og *samordner*. Evalueringen fant at det var manglende samsvar mellom de forventninger som kommer til uttrykk i mandatet, og de virkemidler KRÅD disponerer. Videre ble det konkludert med at KRÅD har en viktig *rådgiver- og samordningsrolle* overfor lokalplanet, mens KRÅD i liten grad lykkes som rådgiver og samordner på sentralt nivå. Sistnevnte ble begrunnet med at KRÅD ikke har nødvendige virkemidler eller tilstrekkelige ressurser til å ivareta disse oppgavene, og at det mangler en helhetlig og samlet politikk på området som legger til rette for disse oppgavene.

### 1.2 Om evalueringen

I Handlingsplan for forebygging av kriminalitet (2013-2016) fremkom det at regjeringen ville ta initiativ til en evaluering av KRÅD. Mandatet for denne evalueringen, jf. Justis- og beredskapsdepartementets bestilling, har vært todelt. For det første skal evalueringen fremskaffe kunnskap om KRÅDs *funksjon, oppgaver og organisering*, sett opp mot de formål og primæroppgaver som fremkommer i rådets mandat. Dette innbefatter en gjennomgang av den konkrete oppgaveløsningen, en vurdering av ressursbruken, samt brukernes tilbakemeldinger. Sistnevnte innbefatter ulike aktører som arbeider med kriminalitetsforebygging, inkludert departementer og direktorater, og førstelinje i politi og kommune.

Det andre hovedelementet i evalueringen innebærer å gi en vurdering av KRÅD virksomhet, og de resultater som oppnås. Her har det vært særlig sentralt å vurdere i hvilken grad KRÅD ivaretar *rådgivningsfunksjonen* overfor regjeringen, samt i hvilken grad virksomheten bidrar til *samhandling* på det kriminalitetsforebyggende feltet. Det er utenfor evalueringens mandat å vurdere hvorvidt KRÅD har bidratt til konkrete resultater i form av redusert kriminalitet.

Evalueringen er avgrenset til å vurdere nåværende (2012-2014) og foregående (2009-2011) rådsperiode. Like fullt inneholder den også et fremtidsrettet perspektiv. Dette innebærer å identifisere og synliggjøre fremtidige behov på det kriminalitetsforebyggende feltet. I lys av disse behovene vil evalueringen frembringe vurderinger knyttet til den fremtidige organiseringen av det kriminalitetsforebyggende arbeidet.

Evalueringen tar utgangspunkt i KRÅDs mandat. Arbeidet knyttet til forvaltningen av SLT-tilskuddsmidler (som er en delegert oppgave) inngår derfor ikke i evalueringen.

<sup>4</sup> NOU 2013:9. Ett politi – rustet til å møte fremtidens utfordringer. Politianalysen.

<sup>5</sup> Statskonsult (2001). Kriminalitetsforebyggende arbeid. Rapport 2001:12.

### 1.3 Metodisk gjennomføring

Evalueringen av KRÅD baserer seg i hovedsak på kvalitativ metode, i form av dokumentstudier og intervjuer. Dette har vært hensiktsmessig ettersom problemstillingene i evalueringen fordrer at en går i dybden for å få en solid forståelse av KRÅDs mandat, praksis, resultater og måloppnåelse. I det følgende gjennomgår vi datakildene evalueringen bygger på.

#### 1.3.1 Dokumentanalyse

Både i forbindelse med oppstart, analyse og rapportering er det gjennomført systematiske studier av en rekke dokumenter. Målsettingen med dokumentstudiene har vært å styrke kunnskapsgrunnlaget for evalueringen, samt å få innblikk i KRÅDs innsatsområder og oppgaveløsning. Følgende har blitt gjennomgått i forbindelse med evalueringen:

- Policydokumenter (statsbudsjetter, stortingsmeldinger, offentlige utredninger, nasjonale handlingsplaner, veiledere ol.)
- KRÅDs årsrapporter i perioden 2009-2014
- Referater fra KRÅDs rådsmøter i perioden 2009-2014
- KRÅDs budsjetter og regnskap i perioden 2009-2014
- Publikasjoner utgitt av KRÅD

Vedlegg 1 gir en nærmere redegjørelse for hvilke dokumenter som inngår i evalueringen.

#### 1.3.2 Kvalitative intervjuer

For å innhente dybdekunnskap om erfaringer, vurderinger og resultater av KRÅDs arbeid, har vi i evalueringen gjennomført kvalitative intervjuer med ulike aktører med tilknytning til KRÅDs arbeid, både på nasjonalt og lokalt nivå. I intervjuene har vi innhentet de ulike informantgruppens synspunkter på KRÅDs mandat, organisering, aktiviteter, samt resultater og måloppnåelse. I de kvalitative intervjuene har det også vært sentralt å undersøke hvilke fremtidige behov informantene identifiserer på det kriminalitetsforebyggende feltet. Intervjuene ble gjennomført som semi-strukturerte, kvalitative intervjuer. Det er gjennomført til sammen 47 intervjuer i evalueringen. Representanter for følgende aktører inngår som informanter:

- Departementer og underliggende direktorater
  - Justis- og beredskapsdepartementet (v/ Politiavdelingen, Sivilavdelingen, Kriminalomsorgsavdelingen, og Plan- og administrasjonsavdelingen) og Politidirektoratet
  - Helse- og omsorgsdepartementet og Helsedirektoratet
  - Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet
  - Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
- KRÅD
  - Ledere og et utvalg rådsmedlemmer fra rådsperiodene 2009-2011 og 2012-2014
  - Direktør og samtlige ansatte i sekretariatet
- Førstelinjen
  - Forebyggende koordinatorene i et utvalg politidistrikter
  - SLT-koordinatorene i et utvalg kommuner med SLT-modellen
  - Representanter fra et utvalg kommuner uten SLT-modellen
- Øvrige interessenter
  - KS
  - Politihøgskolen (v/ Forskningsavdelingen)
  - Politiets Kriminalitetsforebyggende Forum

Det har blitt gjennomført intervjuer med forebyggende koordinator i seks politidistrikter. Disse politidistriktene ble valgt med henblikk på geografisk spredning. Videre ble det gjennomført intervjuer i syv kommuner. Kommunene ble valgt ut på bakgrunn av kommunestørrelse og geografisk spredning. Videre har evalueringen inkludert både kommuner som arbeider etter SLT-modellen, og kommuner som ikke har implementert denne samordningsmodellen.

#### 1.4 Leserveiledning

Rapporten er strukturert på følgende måte:

- **Kapittel 2** omhandler KRÅDs sammensetning, kapasitet og organisering
- **Kapittel 3** gir en beskrivelse av KRÅDs aktiviteter
- **Kapittel 4** presenterer evalueringens funn om KRÅDs resultater og måloppnåelse
- **Kapittel 5** belyser fremtidige behov, vurderer alternative scenarier, og gir anbefalinger for organiseringen av det kriminalitetsforebyggende arbeidet

## 2. ORGANISERING OG SAMMENSETNING AV KRÅD

Formålet med kapittelet er å gi en beskrivelse av de rammebetingelsene KRÅD har for sin virksomhet. Kapittelet innledes med en deskriptiv og kortfattet presentasjon av KRÅDs organisering og sammensetning. Deretter redegjøres det for informantenes vurderinger av ulike aspekter ved dette temaet, og hvordan dette påvirker samarbeidet mellom de ulike aktørene som er involvert i KRÅDs arbeid.

### 2.1 Beskrivelse av KRÅDs organisering og sammensetning

KRÅD er administrativt underlagt Justis- og beredskapsdepartementet (ved Politiavdelingen), men skal være en faglig uavhengig virksomhet. Dette innebærer at rådet bestemmer hva som står på dagsorden, samt vedtar hvilke områder av mandatet som skal prioriteres. Rådet har også det avgjørende ordet når det kommer til økonomiske prioriteringer innenfor rammene av KRÅDs budsjett.

Tilknyttet rådet er et eget sekretariat som er organisert under Justis- og beredskapsdepartementet. Sekretariatets rolle er både initierende, tilretteleggende og utøvende. Sekretariatet skal ivareta den daglige oppfølgingen av rådets arbeid, og legge til rette for at rådets primær oppgaver kan gjennomføres. Dette gjennom et mandatfestet ansvar for å følge opp rådets vedtak og sørge for at vedtak som har allmenn interesse, offentliggjøres. Rådsleder skal, i samarbeid med sekretariatets direktør, tilrettelegge for rådets virksomhet og etablere en praktisk ordning for samarbeidet mellom rådet og sekretariatet. Rådsmedlemmene skal inkluderes i dette løpende arbeidet, så langt det vurderes hensiktsmessig. Direktøren i sekretariatet har budsjettansvar og personalansvar for ansatte i sekretariatet, og rapporterer på dette området til Politiavdelingen. Imidlertid er det altså rådet som skal ha det avgjørende ordet for KRÅDs økonomiske prioriteringer.

Forslag til virksomhetsplan og budsjett skal forelegges Justis- og politidepartementet. Virksomhetsplanen skal reflektere KRÅDs satsningsområder, og tiltak knyttet opp mot disse. Det skal utarbeides årlige rapporter for rådets virksomhet som inkluderer oversikt over medgåtte utgifter.

I KRÅDs mandat fremkommer det at det skal holdes årlige kontaktmøter mellom rådet og Justis- og beredskapsministeren. I mandatet heter det også at et eget team fra Justis- og beredskapsdepartementet, der de relevante avdelinger er representert, skal delta i en del av et rådsmøte hvert halvår for å drøfte samarbeidet mellom rådet og departementets arbeid på det kriminalitetsforebyggende området. Videre skal Justis- og beredskapsdepartementet, i samarbeid med rådet, vurdere behov for endringer i rådets mandat, sammensetning og satsningsområder før utløpet av rådsperioden (jf. mandatets § 6, om tilknytningen til Justis- og beredskapsdepartementet).

#### 2.1.1 Sammensetning av rådet og sekretariatet

Rådet oppnevnes i statsråd, og velges for en periode på 3 år. Politiavdelingen i Justis- og beredskapsdepartementet gir innspill om forslag til medlemmer, men selve valget av rådsmedlemmer gjøres på politisk nivå i regjeringen. I utvelgelsen tas det hensyn til geografisk og faglig spredning blant rådsmedlemmene. I vedtektene heter det at «gjenoppnevning kan finne sted». Praksis har vært at rådsmedlemmer ikke sitter mer enn to perioder, altså seks år. Gjenoppnevning anses som viktig for at en skal bevare kompetanse og kontinuitet i rådets arbeid.

I perioden 2012-2014 har rådet 11 medlemmer, hvorav en leder og en nestleder. Som det fremkommer i KRÅDs mandat, skal rådet ha en bred representasjon. Medlemmene av rådet har sitt daglige virke i øvrige organisasjoner/virksomheter, og deltakelse som rådsmedlem kommer tillegg som et tillegg til medlemmenes daglige arbeid. Nåværende råd består av personer med tilhørighet i både offentlig sektor, privat næringsliv, og sivilt samfunn. Medlemmene i rådet har eksempelvis erfaring fra domstolen og politietaten, og flere representanter har også lang erfaring

innen rus- og kriminalitetsforebygging på øvrige områder, herunder politikk, akademia, kommunal førstelinje, og organisasjonsliv.

KRÅDs sekretariat består av en stab med fast ansatte medarbeidere, og ledes av en direktør som rapporterer til rådets leder. I perioden da datainnsamlingen i evalueringen ble gjennomført (august-september 2014), besto sekretariatet av totalt seks medarbeidere. Lederstillingen i sekretariatet ble oppgradert til en direktørstilling samtidig som nåværende direktør tiltrådte stillingen. Formålet med denne oppgraderingen var å tilføre mer tyngde i KRÅDs utadrettede virksomhet.

#### 2.1.2 Ressursbruk

KRÅD tildeles årlig et budsjett på i underkant av 7 millioner. For 2014 var midlene fordelt på i underkant av 4 millioner i lønnsutgifter og i overkant av 3 millioner til andre driftskostnader, av både faglig og administrativ karakter. I tillegg til dette er KRÅD gitt i oppgave fra Justis- og beredskapsdepartementet å forvalte tilskuddsmidlene til SLT-ordningen. Årlig bevilger Justis- og beredskapsdepartementet i overkant av 5 millioner kroner til etablering og videreføring av SLT-modellen. Tilskuddsordningen forvaltes av KRÅDs sekretariatet. Rådet er ikke involvert i dette arbeidet. Dette er en delegert oppgave som ikke inngår i KRÅDs mandat, og blir således heller ikke viet mer oppmerksomhet i denne evalueringen.

Gjennom evalueringen fremkommer det at det har vært enkelte uoverensstemmelser knyttet til disponeringen av KRÅDs midler. Det ligger utenfor evalueringens mandat å gå nærmere inn på denne problematikken. Fra 2014 er det utarbeidet en «Veileder i økonomi- og personalforvaltning for KRÅD». Hensikten med veilederen var å tydeliggjøre rolleforståelse og ansvarsdeling, og hvilke rammer KRÅD må forholde seg til i administrative saker.

## 2.2 Vurderinger av KRÅDs organisering og sammensetning

Det fremkommer i evalueringen flere synspunkter på ulike elementer av KRÅDs organisering og sammensetning, og hvordan dette påvirker samarbeidet mellom de ulike aktørene som er involvert i KRÅDs arbeid. De mest fremtredende vurderingene presenteres i det følgende.

#### 2.2.1 Samarbeidet mellom KRÅD og Justis- og beredskapsdepartementet

KRÅD er som tidligere nevnt administrativt underlagt Justis- og beredskapsdepartementet ved Politiavdelingen, samtidig som det har en faglig uavhengig stilling. KRÅDs faglige uavhengighet blir fremhevet som svært viktig av et stort flertall av informantene i evalueringen, og at denne nøytrale stillingen gir KRÅD bred legitimitet i det kriminalitetsforebyggende arbeidet. Evalueringen viser imidlertid at samarbeidet mellom KRÅD og Politiavdelingen til tider oppleves som vanskelig, og at dette kan sees i sammenheng med utfordringer knyttet til å balansere rådets administrative tilknytning, og dets faglige uavhengighet. Dette underbygges gjennom intervjuer med både ansatte i departementet, rådsmedlemmer, og ansatte i sekretariatet. Flere av informantene setter spørsmålsteget ved denne innretningen, og fremhever at det kan oppstå utfordringer når Justis- og beredskapsdepartementet skal styre KRÅD administrativt, men ikke faglig.

Flere informanter, både fra departementet, rådsmedlemmer og representanter for sekretariatet, opplever denne balansegangen som vanskelig. Sitatet i boksen til høyre eksemplifiserer dette. Her påpekes det at KRÅD har en sterk, faglig uavhengig stemme, og at det KRÅD ytrer ikke alltid er i tråd med departementets ønsker eller eksisterende politikk på området. Det fremheves at det tidvis oppstår gnisninger mellom politiavdelingen og KRÅD som en følge av dette.

«Det er tidvis gnisninger mellom KRÅD og JD. KRÅD har en sterk stemme, som ikke alle i JD har likt. Vi skal jo være en uavhengig stemme som skal kunne snakke regjeringen i mot. Rådsmedlemmene blir spurt om å sitte i et politisk uavhengig råd. Det rådet vil stå for på et faglig grunnlag er ikke nødvendigvis i tråd med regjeringens ønsker. Med det utgangspunktet er det fare for at det oppstår gnisninger, og det har skjedd i noen tilfeller».

*Rådsmedlem*

Andre informanter hevder på sin side at gnisingene mellom KRÅD og Justis- og beredskapsdepartementet ikke er basert på faglig uenighet, men snarere har bakgrunn i KRÅDs utøvelse av mandatet, og sin praktisering av rollen som uavhengig aktør. Det fremkommer ikke klart i mandatet hva KRÅDs faglige uavhengighet innebærer i praksis. Intervjuer i evalueringen indikerer imidlertid at ikke alle involverte aktører er bevisste på at det er *rådet* som har en faglig uavhengig stilling, og at sekretariatet på sin side ikke et faglig uavhengig organ. Sekretariatet skal ha som hovedoppgave å følge opp rådets arbeid, herunder initiere, tilrettelegge, og utøve. Sekretariatets ansatte er ansatt i Justis- og beredskapsdepartementet, og kan ikke tilskrives faglig uavhengighet i situasjoner hvor de ikke agerer på vegne av rådet. Noe av samarbeidsproblemene synes å ha bakgrunn i synspunkter om at sekretariatet har gått ut over sin rollebeskrivelse og sine fullmakter, og agert som en uavhengig aktør uten tilstrekkelig involvering av rådet. Eksempelvis vises det til at sekretariatet har hatt innlegg i media uten at rådet har vært involvert, og at innholdet i dette ikke har vært i overenstemmelse med enkelte rådsmedlemmers meninger om det aktuelle temaet.

I dette perspektivet er det dermed et spørsmål om oppgave- og ansvarsfordelingen mellom rådet og sekretariatet i KRÅD, snarere enn faglig uenighet mellom KRÅD og Justis- og beredskapsdepartementet. Som vi skal komme tilbake til senere, kan en situasjon hvor sekretariatet i stor grad «driver» arbeidet, skyldes at rådsmedlemmene i liten grad deltar aktivt i KRÅDs arbeid. I en situasjon hvor KRÅDs sekretariat agerer uten forankring i rådet, vil KRÅDs stilling som uavhengig aktør både undergraves og gjøres utydelig. Som evalueringen indikerer, kan oppfatninger av at sekretariatet agerer uten forankring i rådet også bidra til utfordringer i samarbeidet mellom KRÅD og Justis- og beredskapsdepartementet.

Enkelte stemmer fremhever på sin side at politiavdelingen, ved å delegere oppgaver til sekretariatet, har medvirket til at KRÅDs faglige uavhengighet har blitt svekket. Sekretariatet har på forespørsel fra Justis- og beredskapsdepartementet representert departementet i ulike arbeidsgrupper, og utført ulike arbeidsoppgaver på oppdrag for departementet. Delegeringen av forvaltningen av SLT-tilskuddet til sekretariatet, er også en

«Tidligere var rådet mer uavhengig enn det de er nå. Er ikke så selvstendig i dag (...) Men politiavdelingen har satt ut saker til saksbehandling til KRÅD. Man blir en forlengelse av politiavdelingen i JD. Dette er en uryddig linje. Rådet skal være uavhengig, så dette er en uryddig organisasjon».

*Representant for nasjonale myndigheter*

faktor som gjør at skillet mellom KRÅD og politiavdelingen oppleves som uklart. Det som oppfattes som uklare skillelinjer mellom når sekretariatet agerer på vegne av rådet i KRÅD, og således opererer som en faglig uavhengig aktør, når sekretariatet agerer på vegne av Justis- og beredskapsdepartementet, og når sekretariatet eventuelt agerer på egne vegne, medfører at KRÅDs faglige uavhengighet tilsløres, og potensielt undergraves.

KRÅDs administrative tilknytning til Politiavdelingen i Justis- og beredskapsdepartementet kan også medføre at andre departementer og direktorater ser på KRÅD som en av Justis- og beredskapsdepartementets underliggende virksomheter. Gjennom datainnsamlingen har det fremkommet at andre departementer og direktorater oppfatter KRÅD som «en del av» Justis- og beredskapsdepartementet. Dette kan etter vår vurdering ha konsekvenser for i hvilken grad KRÅD oppfattes som et faglig uavhengig organ. Dette kommer vi tilbake til i kapittel 4.

KRÅDs administrative tilknytning synes å ha vært en utfordring helt siden KRÅD ble etablert, og det har blitt foretatt flere endringer på dette området siden opprettelsen av rådet. KRÅD ble først administrativt underlagt kriminalomsorgsavdelingen i Justisdepartementet, da det ble opprettet i 1980. Noen år senere ble KRÅD overført til plan- og administrasjonsavdelingen, for å markere rådets faglig uavhengige stilling. På 1990-tallet ble igjen KRÅDs administrative tilknytning diskutert. Sekretariatet ønsket større kontakt med et fagmiljø, og KRÅD ble lagt til sivilavdelingen.

Dette fungerte imidlertid ikke som ønsket, og KRÅD ble etter eget ønske tilbakeført til plan- og administrasjonsavdelingen<sup>6</sup>. I senere tid har KRÅD også vært administrativt underlagt Politidirektoratet. Herværende evaluering indikerer at det fortsatt ikke har blitt funnet en optimal løsning for KRÅDs administrative tilknytning.

### 2.2.2 Rådets kapasitet

Som vi har vært inne på tidligere, har medlemmene i rådet sitt daglige virke utenfor KRÅD. Deltakelsen som rådsmedlem kommer med andre i tillegg til dette. Som en naturlig konsekvens av dette, er rådsmedlemmenes kapasitet begrenset. En gjennomgang av møteprotokoller viser, i tråd med dette, at det ofte er fravær på rådsmøtene. Fraværet ser ut til å øke i slutten av hver rådsperiode, og det synes også at fraværet har vært noe større i inneværende rådsperiode sammenlignet med den forrige perioden. Evalueringen gir ikke en klar indikasjon på hvorfor det er slik. Sekretariatet opplever på sin side at de får lite tilbakemeldinger og innspill når de sender henvendelser til rådet. Rådsmedlemmenes begrensede kapasitet har blant annet konsekvenser for aktiviteten i KRÅDs arbeidsgrupper. Aktiviteten i disse arbeidsgruppene kommer vi for øvrig tilbake til i kapittel 3.

Funn i evalueringen tyder på at flere rådsmedlemmer ikke har blitt gjort tilstrekkelig klar over hvilke forventninger deltakelse som rådsmedlem innebærer, før de tiltrådte som medlemmer. Rådsmedlemmene skal delta på flere rådsmøter og arbeidsgruppemøter per år. I dette inngår også arbeid mellom møtene. Videre skal rådsmedlemmene kvalitetssikre og gi tilbakemeldinger på arbeidet som sekretariatet utfører. Det fremheves blant flere, både i sekretariatet og rådet, at det bør stilles tydelige forventninger til rådsmedlemmenes møtedeltakelse, arbeidsmengde og bidrag til KRÅDs arbeid, før prospektive rådsmedlemmer får anledning til å takke ja til vervet.

#### 2.2.2.1 Utnevnelse av rådsmedlemmer

I forlengelsen av avsnittet over, viser evalueringen at enkelte også setter spørsmålstegn ved utvelgelseskriteriene som legges til grunn for rådet. Det fremgår blant annet skepsis til at geografisk spredning hensynstas i utvelgelsen, og at dette ikke er relevant for rådets virksomhet. Dette medfører mye reisevirksomhet som kan oppleves som ressurskrevende, og bidrar således til å utfordre kapasiteten til det enkelte rådsmedlem.

Det har også kommet innspill om at faglig kompetanse bør være det mest sentrale kriteriet for utvelgelse av rådsmedlemmer, og at eventuell politisk tilknytning ikke bør tillegges vekt. Det fremheves at KRÅD ikke skal være et speilbilde av politikken som føres på området, men snarere være et uavhengig organ som ikke er knyttet til allerede eksisterende politikk på området.

Den mest sentrale tilbakemeldingen når det gjelder valg av rådsmedlemmer, gjelder imidlertid lederrollen. En lang rekke informanter fremhever at lederen av KRÅD har en svært sentral rolle i å drive arbeidet fremover, og har stor betydning for at KRÅD skal ha gjennomslagskraft i sitt arbeid. Det fremheves også at en tydelig og tilstedeværende leder kan følge opp sekretariatets arbeid, og sikre at dette er i tråd med KRÅDs mandat og rådets prioriteringer. Videre har lederen en svært viktig rolle knyttet til å representere KRÅD utad. En god utøvelse av lederrollen vil i manges øyne kunne bidra til å øke KRÅDs legitimitet og synlighet i offentligheten.

«Sekretariatet har sterke, selvgående folk. Jeg synes ikke det er noe problem, men noen synes det. Så lenge de skjønner hvem som er lederen, så er det ikke et problem. Sekretariatet blir ikke mer autonomt enn lederen tillater. Det er et lederansvar».

*Rådsmedlem*

«Utnevningspolitikken til rådet er viktig. Å skjønne hvor viktig ledelse er, det er også departementets ansvar».

*Rådsmedlem*

<sup>6</sup> KRÅD historie. KRÅD 25 år. [http://www.krad.no/images/stories/Diverse\\_-\\_Marianne\\_2014/Oppdatering\\_av\\_nettsidene/Tilbakeblikk\\_1980-2005\\_KRAD.pdf](http://www.krad.no/images/stories/Diverse_-_Marianne_2014/Oppdatering_av_nettsidene/Tilbakeblikk_1980-2005_KRAD.pdf)

Enkelte informanter opplever også at det kan ta uhensiktsmessig lang tid før nye rådsmedlemmer er tilstrekkelig satt inn i sine oppgaver, og kan utføre de oppgavene som er forventet av dem. Det fremheves derfor som viktig at det kun utnevnes nye medlemmer til omkring halvparten av rådet for hver periode. Slik sikres en viss kontinuitet i rådets arbeid. Videre fremkommer det at det kan være positivt for rådets funksjon at en forbedrer implementeringsprosessen av nye rådsmedlemmer. Det at flere rådsmedlemmer ikke møter på fastsatte møter gjør denne prosessen ytterligere tidkrevende.

### 2.2.3 Sekretariatets kapasitet

Det fremgår av evalueringen at KRÅDs mandat vurderes å være svært omfattende, og at KRÅD ikke har tilstrekkelig virkemidler eller ressurser til å oppfylle målsettingene i mandatet (denne problemstillingen kommer vi nærmere tilbake til i kapittel 4.4). Det er særlig sekretariatets ressurser og kapasitet som fremheves som manglende, fortrinnsvis i form av personalmessige ressurser.

«Mandat og målsettinger er ikke i tråd med ressursene. Mandatet er veldig relevant og har gode ambisjoner. Men I Danmark er de 40 ansatte som jobber direkte med dette. Med de få som sitter i Oslo så har de ikke en sjanse».

*Representant for nasjonale myndigheter*

Evalueringen viser at sekretariatet oppleves som svært serviceinnstilt, både av rådsmedlemmene og av aktører i førstelinjen. Det fremheves at sekretariatet utfører arbeidet på en tilfredsstillende måte, til tross for det som oppfattes som svært begrensede ressurser. Et stort flertall av rådsmedlemmene er imponert over hva sekretariatet utretter, fremhever at sekretariatet følger opp alle saker som kommer fra rådet, og fremskaffer den informasjonen rådsmedlemmene etterspør. Videre fremkommer det at sekretariatet i stor grad forbereder rådsmøtene og fremskaffer informasjon om aktuelle tema som de forelegger medlemmene på rådsmøtene, som mulige arbeidsområder eller innsatsområder for rådets virksomhet.

Et fåtall av rådsmedlemmene deler imidlertid ikke denne oppfatningen av sekretariatets arbeid, og er noe kritisk til hvordan sekretariatet følger opp rådets arbeid. Sitatet i boksen til høyre illustrerer et slikt eksempel. Manglende personressurser vurderes som en av årsakene til manglende oppfølging.

«Hvis man skal få til noe må man ha noen som setter i gang virksomhet. Det er sekretariatet som skal innkalle og få i gang arbeid, og få i gang arbeid mellom møtene, men det har vært alt for lite av dette. De er få i sekretariatet, jeg skjønner dette. Men det har skjedd veldig lite. Manglende oppfølging mellom rådsmøtene, og innspill til møtene. Arbeidsgruppene har heller ikke fungert».

*Rådsmedlem*

Funn fra intervjuene med førstelinjen viser at et stort flertall av informantene er svært tilfreds med kontakten de har med sekretariatet og oppfølgingen de får, enten gjennom direkte henvendelse til sekretariatet, besøk i kommunen, SLT-opplæring, eller via konferanser eller seminarer.

### 2.2.4 Samarbeid og oppgavefordeling mellom rådet og sekretariatet

Samarbeidet mellom rådet og sekretariatet er preget av at rådsmedlemmene har begrenset kapasitet. Både sekretariatsansatte og rådsmedlemmer selv påpeker at rådet tar lite initiativ, og har for liten kapasitet til å sette agenda og følge opp saker i tilstrekkelig grad. Videre fremkommer det at sekretariatet opplever å få begrenset med tilbakemeldinger på henvendelser som sendes til rådsmedlemmer i tiden mellom møtene. Majoriteten av rådsmedlemmene gir på sin side uttrykk for at sekretariatet er raske til å følge opp saker, gir tilbakemelding på henvendelser fra rådsmedlemmene, og innehar god kompetanse.

KRÅD har som en av sine primæroppgaver å avgi høringsuttalelser i relevante saker. Det fremkommer gjennom datainnsamlingen at sekretariatet også i dette arbeidet har vanskelig for å

engasjere rådsmedlemmene. Enkelte er kritiske til dette, da de mener at dette resulterer i at høringsuttalelsene blir et resultat av sekretariatets arbeid, og ikke rådets standpunkter og prioriteringer. Som nevnt påvirker også rådsmedlemmenes begrensede kapasitet arbeidet i arbeidsgruppene. Dette medfører at sekretariatets ansatte i stor grad gjennomfører oppgaver og slutfører produkter på vegne av arbeidsgruppen.

«Få av rådsmedlemmene har engasjert seg ifm arbeid med høringsuttalelser. Dette gjøres ofte kun av sekretariatet. Dette er problematisk. Produktet er i stor grad sekretariatets produkt, fordi rådets medlemmer ikke er så engasjert».

*Rådsmedlem*

Dette kan også sees i sammenheng med diskusjonen om KRÅDs faglige uavhengighet i kapittel 2.2.1. Evalueringen viser at det er ulike oppfatninger blant rådsmedlemmer om hvilken rolle sekretariatet bør ha. Enkelte fremhever at sekretariatet i større grad burde sette agenda for møter, og komme med flere forslag til KRÅDs virksomhet. Dette begrunnes i at rådet har liten kapasitet, og at sekretariatet innehar god kompetanse og kjennskap til aktuelle problemstillinger på det kriminalitetsforebyggende området. Andre mener at dette ikke er sekretariatets oppgave, og at sekretariatet først og fremst skal følge opp rådets vedtak. Dette signaliserer at det er behov for å tydeliggjøre oppgave- og ansvarsfordelingen mellom rådet og sekretariatet i KRÅD.

### 3. KRÅDS AKTIVITETER OG OPPGAVELØSNING

Formålet med dette kapittelet er å synliggjøre hvilke oppgaver KRÅD gjennomfører. Vi gjør først rede for KRÅDs interne aktiviteter, før vi vender blikket mot KRÅDs utadrettede virksomhet. Dette er en rent deskriptiv gjennomgang. Gjennomgangen er ikke en uttømmende liste, og beskrivelsen fremhever kun enkelte eksempler på aktiviteter. I kapittel 4 ser vi nærmere på KRÅDs primæroppgaver, og i hvilken grad KRÅD ivaretar de respektive oppgavene. I dette kapittelet er fokuset først og fremst å frembringe en oversikt over hvilke aktiviteter KRÅD gjennomfører.

#### 3.1 Interne aktiviteter

I det følgende gjør vi rede for aktivitetene som gjennomføres internt i KRÅD. Vi presenterer ikke en uttømmende liste, men gir eksempler på de ulike aktivitetene. Disse aktivitetene ligger til grunn for mye av KRÅDs utadrettede arbeid, som vi kommer tilbake til i kapittel 3.2.

##### 3.1.1 Rådsmøter

Rådsmøtene er en arena der rådsmedlemmene møtes og diskuterer aktuelle saker, setter agenda for videre arbeid, og avklarer videre oppfølging av saker og arbeidsoppgaver som utføres av sekretariatet. Medlemmer fra sekretariatet deltar på møtene. Det fremgår at sekretariatet har en sentral rolle knyttet til å informere rådets medlemmer om ulike temaer, blant annet ved å redegjøre for den lokale innsatsen gjennom SLT-arbeidet i kommunene. Flere rådsmedlemmer fremhever at sekretariatets kunnskap om lokale utfordringer er svært nyttig for rådets arbeid. Videre fremkommer det at sekretariatet bidrar med å sette agenda for rådsmøtene. Møteagenda utarbeides av sekretariatet i samråd med leder og nestleder for rådet. Sekretariatet sender ut møteinnkalling i forkant av møtet, med tilhørende dokumenter og orienteringssaker som skal tas opp på rådsmøtene.

Rådsmøtene brukes også som en arena for å invitere inn samarbeidspartnere og øvrige aktører. Samarbeidspartnere som inviteres inn er blant annet departementer og direktorater, eksempelvis Helse- og omsorgsdepartementet og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (i tillegg til Justis- og beredskapsdepartementet). Andre aktører kan inviteres inn for å gi en kunnskapsstatus til rådet, for å informere rådet, og/eller for å oppfordre rådet til å rette sin oppmerksomhet til konkrete problemområder. Eksempler på andre aktører som har vært invitert inkluderer lokale SLT-koordinatorer og representanter fra Politihøgskolen.

Det har i gjennomsnitt blitt avholdt seks rådsmøter i året fra 2009 til 2014. Antallet rådsmøter har økt noe i de senere årene, fra fire til seks rådsmøter. Dette kommer i tillegg til den årlige KRÅD-konferansen, samt eventuelle ekstraordinære møter, eksempelvis møter hvor statsråden har vært invitert. Et fåtall av rådsmedlemmene synes denne møtehyppigheten ikke er tilstrekkelig for å oppnå kontinuitet og vedvarende fokus i KRÅDs arbeid. I forlengelsen av dette fremheves det at diskusjonene blir for generelle som et resultat av dette.

Evalueringen viser også at det er et visst fravær på rådsmøtene, og at flere av de samme rådsmedlemmene uteblir fra flere rådsmøter. Fraværet ser ut til å øke i slutten av hver rådsperiode. Det synes også at fraværet har vært noe større i inneværende rådsperiode sammenlignet med den forrige perioden. I tråd med dette fremgår det som en generell opplevelse blant rådsmedlemmer og sekretariatet at det forrige rådet var mer aktivt enn nåværende råd. Dette vurderes i stor grad å ha sammenheng med engasjementet og kapasiteten til personene som til enhver tid utgjør rådet, og kan således sies å være personavhengig.

Protokoller fra rådsmøtene viser også at det var flere eksterne aktører til stede på rådsmøtene i forrige enn i inneværende periode. Gjennom datainnsamlingen fremkommer det også at Justis- og beredskapsdepartementet, ved politiavdelingen, var mer deltakende i forrige periode, og at det i inneværende periode har blitt oppfattet som mer utfordrende å få representanter for Justis- og beredskapsdepartementet til å delta på møter. Dette kan skyldes at det i forrige periode var

fast/obligatorisk deltakelse fra en representant i politiavdelingen. Dette har blitt endret, og politiavdelingen skal nå kun delta ved invitasjon. Politiavdelingens deltakelse vurderes av rådsmedlemmer og sekretariatsansatte som viktig, for å sikre gjensidig informasjonsutveksling mellom KRÅD og departementet, og for å sikre samordning av KRÅDs innsats med det øvrige kriminalitetsforebyggende arbeidet.

### 3.1.2 Arbeidsgrupper knyttet til utvalgte temaer

I tillegg til deltakelse på rådsmøter, arbeider rådsmedlemmene også med ulike temaer gjennom nedsatte arbeidsgrupper. Dette foregår ved at rådet fastsetter ulike temaområder i virksomhetsplanen som det ønskes å gjøre en spesiell innsats på, hvorpå rådsmedlemmene knytter seg til arbeidsgrupper innenfor de temaer de har kompetanse og interesse for. En representant fra sekretariatet deltar i hver arbeidsgruppe som administrator og sekretær.

Fokuset i arbeidsgruppene er variert, og innbefatter eksempelvis å utvikle informasjonsmateriell, arrangere konferanser, seminarer og studieturer, og å skrive notater og høringsuttalelser. Omfanget av aktivitetene i de ulike arbeidsgruppene varierer imidlertid også. Dette oppgis blant annet å henge sammen med rådsmedlemmenes kapasitet, slik vi var inne på i kapittel 2. Rådsmedlemmenes begrensede kapasitet påvirker således arbeidet i arbeidsgruppene, og den tilhørende arbeidsfordelingen mellom rådsmedlemmene og sekretariatet. Det fremkommer at rådsmedlemmene i varierende grad deltar på arbeidsgruppemøter og bidrar inn i arbeidet som gjennomføres mellom møtene i arbeidsgruppemøtene, og at dette medfører at sekretariatets ansatte i stor grad gjennomfører oppgaver og slutfører produkter på vegne av arbeidsgruppen.

I foregående rådsperiode (2009-2011) arbeidet KRÅD tematisk med utgangspunkt i de tiltakene som KRÅD var ansvarlig for å følge opp gjennom Handlingsplanen for forebygging av kriminalitet, Gode krefter (2009-2013). KRÅD nedsatte blant annet en intern arbeidsgruppe som et ledd i arbeidet med handlingsplanens tiltak 1, som dreide seg om å «styrke kunnskapsgrunnlaget om kriminalitet». Mandatet var å fremlegge et forslag til mal som kunne brukes for å lage individuelle trygghetsprofiler i den enkelte kommune. Arbeidet resulterte i publikasjonen «Sterke - sikre - sunne lokalsamfunn. En veileder i å lage kommunetrygghetsprofiler», som ble utgitt i 2011.

Videre var KRÅD aktivt involvert i arbeidet med oppfølgingen av tiltak 6 i handlingsplanen, om «bedre måling av politiets forebyggende arbeid». Som et ledd i oppfølgingen av dette tiltaket utnevnte Justisdepartementet en tverrdepartemental arbeidsgruppe, bestående av representanter fra involverte departementer og direktorater. Arbeidsgruppens anbefalinger er følgelig ikke et direkte resultat av KRÅDs arbeid, men KRÅD var involvert i arbeidet ved at arbeidsutvalget var ledet av KRÅDs daværende rådsleder. Målsettingen med arbeidsgruppen var å legge frem et forslag om målekriterium for forebyggende politiarbeid. Arbeidsgruppen overleverte rapporten med forslag til nytt målekriterium for politiets kriminalitetsforebyggende arbeid overfor barn og unge til daværende statsråd Knut Storberget i oktober 2010. Den samme arbeidsgruppen la i januar 2011 frem en rapport om styrket «samsyn»; koordinert samarbeid mellom ulike ansvarshavere i det kriminalitetsforebyggende arbeidet. Det fremkommer ikke gjennom evalueringen i hvilken grad de ulike aktørene i KRÅD, ut over rådets leder, var aktivt involvert i dette arbeidet. Imidlertid fremkommer det at arbeidsgruppens arbeid har blitt diskutert på rådsmøtene, og at sekretariatet har vært aktivt involvert i å utarbeide forslaget til målekriterium og rapporten om «samsyn».

I foregående rådsperiode arbeidet rådet også med temaet *tidlig intervensjon*. Arbeidsgruppen som jobbet med dette kom blant annet med innspill til ny utgave av Helsedirektoratets veileder «Fra bekymring til handling – En veileder om tidlig intervensjon på rusområdet». Arbeidsgruppen arbeidet også med en veileder for tidlig handling i nærmiljøet, og utarbeidet artikkelen «10 spørsmål og svar om bekymringsmeldinger», som blant annet stod på trykk i magasinet Den ene, som utgis av UNICEF<sup>7</sup>.

<sup>7</sup> [http://www.unicef.no/sites/default/files/unicefspesmag\\_liten.pdf](http://www.unicef.no/sites/default/files/unicefspesmag_liten.pdf)

Det fremheves i evalueringen at virksomhetsplanen i den foregående rådsperioden var mer omfattende og inneholdt flere temaer og innsatsområder, sammenlignet med virksomhetsplanen for inneværende rådsperiode. Dette henger sammen med at en i inneværende rådsperiode har forsøkt å konsentrere arbeidet innen færre områder. For inneværende rådsperiode har følgende temaer blitt valgt som spesielle temaområder i virksomhetsplanen; *tidlig innsats*, *Restorative Justice*, *radikalisering*, samt *rus*, *kriminalitet* og *psykiatri*. I tillegg til disse temaene er det arbeidsgrupper knyttet til den årlige *KRÅD-konferansen* og *utdeling av Regjeringens kriminalitetsforebyggende pris*.

Arbeidet i enkelte av arbeidsgruppene har resultert i publikasjon av rapporter og veiledere. Som et eksempel på dette kan nevnes enkelte av aktivitetene og bidragene fra arbeidsgruppen for *tidlig innsats*. Arbeidsgruppen har bidratt til å utarbeide «konsekvenskart» i samarbeid med Forsvarsdepartementet, Politidirektoratet og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Videre har arbeidsgruppen svart på spørsmål om kriminalitet på nettsiden [www.ung.no](http://www.ung.no). Arbeidsgruppen har også utarbeidet og publisert rapporten «Tidlig innsats for barn, unge og deres familier», samt veilederen – «KRÅD gir råd til helsestasjoner og barnehager». Som et annet eksempel kan vi trekke frem arbeidsgruppen om *Restorative Justice*, som blant annet har utgitt en veileder om «Gjenopprettende prosess», som omhandler bruk av restorative justice-prinsipper i strafferettspleien. Målgruppen for veilederen er politi, påtalemyndighet, advokater og domstoler. Den nye straffereaksjonen «Ungdomsstraff» behandles særskilt.

### 3.2 Utadrettet virksomhet

Som det fremgår av gjennomgangen over, fører mye av arbeidet i KRÅDs interne arbeidsgrupper til utadrettede aktiviteter, slik som publikasjoner, konferanser, etc. I dette delkapittelet ser vi nærmere på KRÅDs utadrettede aktiviteter.

#### 3.2.1 Høringsuttalelser

KRÅD har som en av sine primæroppgaver å avgi høringsuttalelser i relevante saker. I forbindelse med evalueringen har sekretariatet fremskaffet en oversikt over høringsuttalelsene som KRÅD har avgitt i de to rådsperiodene evalueringen omhandler. Sekretariatet har ikke et enhetlig system for lagring av dokumenter, og listen over høringsuttalelser kan derfor ikke sies å være en uttømmende oversikt. Slik det fremkommer i dokumentasjonen som har blitt tilgjengeliggjort i evalueringen, har KRÅD i perioden 2009 til 2014 (pr. september) forfattet 24 høringsuttalelser. Dette tilsvarer i gjennomsnitt fire høringsuttalelser per år. Vedlegg 2 gir en oversikt over de aktuelle høringsuttalelsene.

Som vi var inne på i kapittel 2, har rådsmedlemmene begrenset kapasitet, hvilket får konsekvenser for rådsmedlemmenes bidrag i forbindelse med utarbeiding av høringsuttalelser. Det fremkommer gjennom evalueringen at sekretariatet utarbeider utkast til høringsuttalelse og sirkulerer dette til rådsmedlemmene for kommentarer og innspill, men at det kun er et fåtall av rådsmedlemmene som bidrar i dette arbeidet. Enkelte er kritiske til dette, da de mener at det resulterer i at høringsuttalelsene blir et resultat av sekretariatets arbeid, og ikke et uttrykk for rådets standpunkt i den aktuelle saken. Herværende evalueringer gir ikke et entydig svar på i hvilken grad de ulike høringsuttalelsene er et resultat av sekretariatets arbeid eller rådets arbeid, eller et samarbeid mellom rådet og sekretariatet. Det som kan slås fast, er at det synes utfordrende å få rådsmedlemmene til å bidra med kommentarer og innspill. Følgelig kan det være en utfordring at høringsuttalelsene kun gjenspeiler synspunktene til et fåtall av rådsmedlemmene. For at KRÅDs høringsuttalelser skal ha legitimitet og ivareta faglig uavhengighet, er det helt sentralt at det er *rådet* som uttaler seg, og at de synspunkter som kommer til uttrykk i høringsuttalelsen gjenspeiler rådets holdning i den aktuelle saken.

### 3.2.2 Medieoppslag

Det fremkommer gjennom evalueringen at KRÅD har bidratt med mellom 8 og 16 medieoppslag per år i perioden evalueringen omfatter. I tillegg har KRÅD skrevet ulike innlegg på Justis- og beredskapsdepartementets intranettsider, samt mer enn 40 artikler fordelt på totalt 20 utgaver av tidsskriftet Fokus, som har blitt utgitt av Politiets kriminalitetsforebyggende forum (PKF) i perioden 2009-2014.

Evalueringen viser imidlertid at det er enkelte utfordringer knyttet forbundet med KRÅDs medieoppslag. Det fremheves både av enkelte rådsmedlemmer og av departementsrepresentanter at sekretariatet i enkelte tilfeller har opptrådd i media uten tilstrekkelig involvering og godkjenning av rådet. På den annen side viser evalueringen at ansatte i sekretariatet savner en tydelig og uttalt politikk fra rådets side, og at dette anses som en faktor kan gjøre det krevende å bidra med innlegg i media. Det fremkommer at det i den senere tiden har vært praksis at sekretariatet og rådslederen er i dialog om KRÅDs deltakelse i mediedebatten. Det fremgår imidlertid ikke klart i hvilken utstrekning de ulike rådsmedlemmene har vært involvert i å skrive kronikker eller innlegg i media, eller i hvilken grad de ulike kronikkene er forankret i rådets arbeid eller synspunkter. Uavhengig av dette, er avgjørende at det sikres at KRÅDs medieutspill skjer på grunnlag av rådets standpunkter og prioriteringer.

### 3.2.3 Publisert materiale

KRÅD har i de to aktuelle rådsperiodene publisert flere veiledere og annet materiale, hovedsakelig til bruk i førstelinjen eller i form av mer generell informasjon om kriminalitetsforebygging. KRÅD har publisert følgende materiell i de to aktuelle rådsperiodene<sup>8</sup>:

|       |                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2009: | «Restorative Justice. Gjenopprettede rett – ny mulighet for ungdom på skråplanet» (rapport fra KRÅD-konferansen 2009)                                                                                                                              |
| 2011: | «Forebygging av rus og kriminalitet. En praktisk håndbok om SLT»<br>«Sterke – Sikre – Sunne Lokalsamfunn. En veileder i å lage kommunetrygghetsprofiler»<br>«Kriminalitet i tall og tekst. En oversikt over kriminalitetsbildet i norske kommuner» |
| 2012: | «Tryggere nærmiljøer. En håndbok om kriminalitetsforebygging og fysiske omgivelser»<br>«Gjenopprettende prosess»                                                                                                                                   |
| 2013: | «KRÅD gir råd – til helsestasjoner og barnehager»<br>«Tidlig innsats for barn, unge og deres familier. Gode eksempler på arbeidsmåter og tiltak»                                                                                                   |
| 2014: | «Forebygging av lokal, organisert kriminalitet»                                                                                                                                                                                                    |

En del av dette materialet har blitt utformet på bakgrunn av arbeid som er utført eller initiert i de nevnte arbeidsgruppene, men er likefullt i det store og det hele et resultat av sekretariatets arbeid. Dette skyldes som vi tidligere har vært inne på rådsmedlemmenes begrensende kapasitet til å delta i arbeidet. Det fremkommer imidlertid ikke entydig i hvilken grad de ulike publikasjonene er et resultat av sekretariatets arbeid, rådsmedlemmenes arbeid, eller som et samarbeid mellom rådet og sekretariatet. Imidlertid fremkommer det at de er forankret i arbeidsgruppenes innsatsområder, som er basert på prioriterte temaer i KRÅDs virksomhetsplan. Generelt fremgår det at sekretariatet i stor grad er involvert i utarbeidelse av publikasjoner. Dette innbefatter at sekretariatet utarbeider utkast, som sendes til rådsmedlemmene for kommentarer og godkjenning. Igjen oppleves det imidlertid som utfordrende at kun et fåtall av rådsmedlemmene bidrar med tilbakemeldinger og kommentarer til materialet som skal publiseres. Det fremheves derfor som viktig at sekretariatet har kompetanse og ressurser til å utvikle materiell med faglig solid innhold.

<sup>8</sup> <http://krad.no/kunnskap/vare-publikasjoner>

### 3.2.4 Konferanser og seminarer

KRÅD-konferansen arrangeres i oktober hvert år. Tema for disse konferansene har siden 2009 vært følgende:

|       |                                            |
|-------|--------------------------------------------|
| 2009: | Restorative justice                        |
| 2010: | 30-års jubileum KRÅD                       |
| 2011: | Forebygging i praktisk perspektiv          |
| 2012: | Rus, kriminalitet og psykiatri             |
| 2013: | Ungdom og straff                           |
| 2014: | Ungdommens digitale liv – på godt og vondt |

KRÅD-konferansen planlegges og gjennomføres i felleskap mellom rådsmedlemmer og sekretariatet. KRÅD-konferansen har hatt 200-300 deltagere hvert år, og samler sentrale fagpersoner innen det kriminalitetsforebyggende feltet. Videre deltar et stort antall fagpersoner som arbeider med kriminalitetsforebygging lokalt i politi eller kommune.

KRÅD bidrar også i gjennomføringen av øvrige seminarer og konferanser, deriblant konferansen som arrangeres av Politiets Kriminalitetsforebyggende Forum (PKF).

### 3.2.5 SLT-arbeid og annen støtte til det lokale kriminalitetsforebyggende arbeidet

SLT er en tverretattlig samarbeidsmodell for *lokale, forebyggende tiltak mot rus og kriminalitet*. I dette samarbeidet inngår kommune, politi og andre offentlige etater. Frivillige organisasjoner og næringsliv kan også delta i samarbeidet. SLT-modellen har barn og unge som sin målgruppe, og har som formål å koordinere, målrette og øke effekten i det kriminalitetsforebyggende arbeidet. SLT skal sikre at de ressursene som allerede finnes hos kommunen og politiet, blir mer samkjørte og målrettede. Modellen har tre nivåer som sørger for å fordele ansvar for styring, koordinering og utføring av det forebyggende arbeidet.

Justis- og beredskapsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet bevilger årlig midler som skal stimulere nye kommuner til å starte opp SLT-samarbeid, samt hjelpe dem med driften i den første fasen. Tilskudd gis også til etablering av SLT-modellen, reetablering av SLT-modellen, og konkrete tiltak i SLT-kommuner. Til sammen er potten med SLT-midler på 13 millioner kroner. Formålet med tilskuddsordningen er å stimulere til helhetlig og samordnet rus- kriminalitets- og voldsforebyggende arbeid i kommunene. Videre har ordningen som formål å bidra til at kommunene tar i bruk kunnskapsbaserte, forebyggende tiltak rettet mot risikoutsatte barn, ungdom og foreldre. Stimuleringsmidlene er også ment å bidra til å bedre utnyttelsen av lokale ressurser. Tilskuddsmidlene forvaltes av Helsedirektoratet og KRÅD. Denne oppgaven er en delegert oppgave KRÅD gjennomfører på oppdrag for Justis- og beredskapsdepartementet, og KRÅDs arbeid knyttet til forvaltningen av SLT-tilskuddsmidlene skal ikke inngå som en del av denne evalueringen.

På tross av dette, og det faktum at SLT heller ikke nevnes eksplisitt i KRÅDs mandat, er KRÅDs øvrige arbeid knyttet til SLT-modellen svært relevant og sentralt for flere av KRÅDs primæroppgaver. En vesentlig del av sekretariatets arbeid knytter seg til oppfølging av SLT-kommuner, og øvrig rådgivning overfor det lokale nivået. I forbindelse med SLT gjennomfører sekretariatet blant annet følgende aktiviteter:

- Innføringskurs for nye SLT-koordinatorer
- Oppstartsmøter
- Regionsamlinger
- SLT-koordinatormøter
- Politirådsmøter
- Konferanser
- Generell oppfølging og veiledning via telefon og e-post

KRÅD retter ikke sin lokale innsats utelukkende mot SLT-kommuner, og tilstreber også å nå ut til kommuner som ikke har implementert denne modellen. Hovedfokuset må likevel sies å være på SLT.

### 3.2.6 Samarbeid med departementer og øvrige aktører

En sentral del av KRÅDs oppgaveportefølje, slik dette fremgår av mandatet, er å ha kontakt og samarbeid med Justis- og beredskapsdepartementet og andre departementer (jf. mandatet § 1, 2 og 6). Det fremgår av evalueringen at samarbeidet mellom KRÅD og politiavdelingen i Justis- og beredskapsdepartementet (på evalueringstidspunktet) oppleves som vanskelig, og at det i den senere tid har vært begrenset kommunikasjon mellom de to enhetene. KRÅD opplever det også som utfordrende å få øvrige departementer på banen i forbindelse med kriminalitetsforebyggende arbeid. Dette aspektet kommer vi tilbake til i kapittel 4.

Noe samarbeid finner riktignok sted. Eksempelvis har KRÅD lenge arbeidet for å få den danske PSP-modellen (Politi, Socialvæsen og Psykiatri) inn i det kriminalitetsforebyggende arbeidet i Norge. KRÅD kom blant annet med forslag om å starte et forsøk i Norge etter mønster av denne modellen i handlingsplanen for forebygging av kriminalitet. I inneværende rådsperiode er det opprettet en arbeidsgruppe som arbeider spesielt med rus, kriminalitet og psykiatri. I forbindelse med dette arbeidet har KRÅD søkt samarbeid med Helse- og omsorgsdepartementet. Statssekretæren i departementet har deltatt på to rådsmøter i forbindelse med dette. Parallelt med arbeidet med rus, kriminalitet og psykiatri i KRÅD, har Kristiansand kommune utarbeidet et prøveprosjekt på området rus, kriminalitet og psykisk sykdom. Kommunen har etter statssekretærens deltakelse på rådsmøter søkt midler fra Helse- og omsorgsdepartementet til finansiering av pilotprosjektet. KRÅDs sekretariat har bidratt inn i søknadsprosessen med et problemnotat om taushetsplikt og informasjonsplikt. Dette pilotprosjektet er ikke kun et direkte resultat av arbeidet i KRÅD, men det viser likefullt at en gjennom et organ som KRÅD har mulighet til å løfte problemstillinger på den politiske agendaen, samtidig som det iverksettes lokale innsatser på det samme området.

Det fremkommer også gjennom KRÅDs årsrapporter, protokoller og rådsmøter, at rådet bidrar med sin kompetanse knyttet til å kommentere handlingsplaner, stortingsmeldinger og veiledere som ulike departementer lager. Et eksempel på dette er KRÅDs innspill til «Handlingsplan for å forebygge radikaliserings og politisk ekstremisme» i 2010.

Evalueringen viser også at sekretariatet enkelte ganger har blitt bedt om å representere Justisdepartementet i ulike arbeidsgrupper, eller utføre ulike arbeidsoppgaver på oppdrag for departementet. Et eksempel på dette er at KRÅDs sekretariat ble bedt om å representere Justis- og beredskapsdepartementet i en interdepartemental arbeidsgruppe knyttet til å lage en veileder for kommunene i arbeidet for risikoutsatt ungdom. Dette arbeidet resulterte i en publikasjon som ble utgitt av Bufetat<sup>9</sup>.

## 3.3 KRÅDs aktiviteter og primæroppgaver

Dette kapitlet har presentert KRÅDs mest sentrale aktiviteter. Disse oppgavene kan i stor grad knyttes til KRÅDs primæroppgaver, slik disse fremkommer i mandatet. Eksempelvis henger SLT-arbeidet både sammen med primæroppgavene som sier at KRÅD skal ta initiativ til, stimulere og støtte det kriminalitetsforebyggende arbeid, samt bidra til økt bevissthet om viktigheten av forebygging på alle nivåer i samfunnet. Det fremkommer også gjennom evalueringen at et flertall av rådsmedlemmene anser sekretariatets arbeid med SLT-modellen som viktig for rådets øvrige arbeid. Det fremheves at den lokale kunnskapen som sekretariatet tilegner seg gjennom arbeidet med SLT-modellen blant annet er viktig for arbeidet i arbeidsgruppene knyttet til tidlig innsats, restorative justice og rus, kriminalitet og psykiatri. De nevnte arbeidsgruppene arbeider ut fra SLT-prinsipper som innbefatter koordinering av det kriminalitetsforebyggende arbeidet. Sekretariatets aktiviteter knyttet til SLT-modellen må derfor ses i sammenheng med de aktiviteter som utføres i rådet. KRÅDs arbeidsgrupper kan på sin side settes i sammenheng med både KRÅDs

<sup>9</sup> <http://www.bufetat.no/Documents/Bufetat.no/BUFDIR%20Oppslagsverk.pdf>

primæroppgave om å utføre oppgaver, uttale seg og gi høringsuttalelser i relevante saker, samt bidra til å avdekke eventuelle behov for forskning på det kriminalitetsforebyggende området.

I neste kapittel går vi nærmere inn på KRÅDs primæroppgaver, og i hvilken grad aktivitetene som er beskrevet i dette kapittelet gir resultater og bidrar til måloppnåelse.

## 4. RESULTATER OG MÅLOPPNÅELSE

Formålet med dette kapittelet er å vurdere KRÅDs virksomhet, og hvorvidt det oppfyller sitt mandat. I dette inngår det å vurdere hvorvidt KRÅD har ivaretatt målsettingene slik disse fremgår av formålet og primæroppgavene i mandatet, på bakgrunn av aktivitetene som ble beskrevet i det forrige kapittelet. KRÅDs primære oppgaver er følgende:

- ta initiativ til, stimulere og støtte det kriminalitetsforebyggende arbeid sentralt og lokalt med særlig søkelys på utviklingen av nasjonale tiltak som kan fremme det lokale arbeidet
- aktivt søke samarbeid med andre myndigheter og organisasjoner og gi råd og veiledning om utvikling av kriminalitetsforebyggende strategier og tiltak
- på eget initiativ, i samråd med eller på oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet eller andre departement, utføre oppgaver, uttale seg og gi høringsuttalelser i relevante saker
- bidra til å avdekke eventuelle behov for forskning på dette området
- bidra til økt bevissthet om viktigheten av forebygging på alle nivåer i samfunnet
- delta aktivt i samfunnsdebatten, især på den kriminalpolitiske arena

Med utgangspunkt i mandatet kan det sies at KRÅD har to hovedoppgaver. For det første skal KRÅD bidra til å samordne forebyggende tiltak i kriminalpolitikken, herunder fremme samarbeid om kriminalitetsforebygging mellom myndigheter, næringsliv og organisasjoner. Videre skal KRÅD gi veiledning om kriminalitetsforebyggende strategier og tiltak, herunder ivareta en rådgivende funksjon overfor regjeringen. Etter å ha gjennomgått de respektive primæroppgavene, vil vi avslutningsvis i kapittelet gjøre en samlet vurdering av hvorvidt KRÅD har oppfylt disse to overordnede målsettingene.

### 4.1 I hvilken grad har KRÅD lyktes i sitt arbeid med primæroppgavene?

KRÅDs årsrapporter gir en oversikt over hvilke aktiviteter rådet har gjennomført i løpet av det foregående året. Strukturen på disse rapportene har endret seg noe gjennom de to siste rådsperiodene. I 2009 bestod årsrapportene av en kronologisk opplisting av gjennomførte møter og aktiviteter gjennom året. I rapporten for 2013 er strukturen mer inndelt, og aktivitetene knyttes i større grad opp til de ulike temaene KRÅD arbeider med. En fellesnevner er imidlertid at det har vært lite fokus på å koble de ulike aktivitetene som er gjennomført til de respektive oppgavene i mandatet, og i forlengelsen av dette hvilke mål som oppnås. Dette kan medføre at aktivitetene fremstår lite målrettede. Følgelig kan det også være vanskelig for utenforstående aktører som leser årsrapportene å se sammenhengen mellom de aktiviteter som oppgis, og målsettingene som fremgår i mandatet.

I det følgende går vi gjennom hver enkelte av KRÅDs primæroppgaver, drøfter hva KRÅD har gjort i forbindelse med disse, og vurderer hvorvidt rådets arbeid bidrar til at oppgavene ivaretas på en god måte. Denne gjennomgangen er hovedsakelig basert på årsrapporter, materiale tilgjengelig på KRÅDs hjemmesider, samt kvalitative intervjuer. Primæroppgavene som listes opp i mandatet er svært omfangsrike og åpent formulert. Det kommer ikke tydelig frem hvilke forventninger til konkrete resultater som ligger i den enkelte oppgave. Vi tar derfor forbehold om at vårt resonnement kan avvike fra KRÅDs egen oppfatning av hvilke aktiviteter som er ment å rette seg mot hvilke primæroppgaver. Den manglende konkretiseringen av hvilke forventninger som ligger i de respektive primæroppgavene, innebærer også at det er vanskelig å slå fast hvorvidt KRÅD oppfyller konkrete målsettinger.

#### 4.1.1 Primæroppgave 1 – Initiere, stimulere og støtte kriminalitetsforebyggende arbeid

##### **KRÅDs primæroppgave 1**

*Ta initiativ til, stimulere og støtte det kriminalitetsforebyggende arbeid sentralt og lokalt med særlig søkelys på utviklingen av nasjonale tiltak som kan fremme det lokale arbeidet.*

KRÅD initierer, stimulerer og støtter kriminalitetsforebyggende arbeid gjennom flere arbeidsmåter, og ulike kanaler. Evalueringen viser imidlertid at KRÅD i størst grad lykkes med dette arbeidet lokalt, og i mindre grad på nasjonalt nivå. KRÅDs arbeid med lokalt kriminalitetsforebyggende arbeid, gjennom SLT-modellen, vurderes som vellykket av et stort flertall av informantene som inngår i evalueringen, på tvers av forvaltningsnivåer. Imidlertid er det enkelte informanter som fremhever at det er enkelte utfordringer knyttet til SLT-modellens utbredelse og implementering, og at man ikke når ut til alle kommuner gjennom denne modellen.

I det følgende redegjør vi for ulike elementer som bidrar til å ivareta den første av KRÅDs primære oppgaver.

##### 4.1.1.1 SLT

SLT er en sentral kanal for å ta initiativ til, stimulere og støtte det kriminalitetsforebyggende arbeid lokalt. Gjennom arbeidet med SLT-modellen har KRÅD tett kontakt med lokale aktører. Førstelinen både i kommunene og politiet, samt aktører i departementer og direktorater, fremhever at arbeidet som utføres gjennom SLT-modellen er svært viktig for det lokale kriminalitetsforebyggende arbeidet. Det fremgår av evalueringen at sekretariatet oppleves å bidra med god støtte og oppfølging til SLT-kommuner i deres arbeid med kriminalitetsforebygging, blant annet gjennom aktivitetene som er nevnt over. Sekretariatet oppleves som svært serviceinnstilt av de kommuner og forebyggere i politiet som inngår i evalueringen, og deres arbeid med støtte og rådgivning rettet mot førstelinjen fremstår som viktig for det kriminalitetsforebyggende arbeidet på lokalt nivå.

«KRÅD er som en kunnskapsbank. Jeg vet ikke hvem vi skulle ha forholdt oss til om de ikke hadde vært der. Det er ingen andre som har denne informasjonen. Om jeg ikke finner den informasjonen jeg trenger på KRÅD sine sider, tar jeg en telefon. De er en veldig ressurs».

*Kommunal SLT-koordinator*

En vesentlig andel av landets kommuner har ikke implementert SLT-modellen. Det fremkommer imidlertid i evalueringen at også kommuner uten SLT benytter seg av KRÅD som en kilde til informasjon og støtte i forbindelse med spesifikke problemstillinger kommunene står overfor. Det vises til at enkelte av disse kommunene jevnlig benytter seg av sekretariatets rådgivning, og KRÅDs nettsider, publikasjoner og veiledere, selv om de ikke arbeider etter SLT-modellen. KRÅD oppgis blant annet å ha god oversikt over hvilke andre kommuner som har arbeidet med liknende problemstillinger, og kan bidra til å skape relasjoner på tvers av kommuner for erfaringsutveksling. Selv om KRÅDs SLT-arbeid først og fremst bidrar å stimulere og støtte det lokale kriminalitetsforebyggende arbeidet i kommuner med SLT, er KRÅD dermed også en ressurs i kommuner uten SLT-modellen.

«I motsetning til departementer og direktorater ellers, så er KRÅD tettere på. De bruker et annet språk. Ikke et sektorfiksert språk, så de når ut til flere».

*Representant for kommune uten SLT*

Det er likefullt visse utfordringer knyttet til å nå ut til samtlige kommuner, når KRÅD hovedsakelig retter sin innsats mot SLT-kommuner. Flere informanter, særlig innen justisfeltet og politietaten, fremhever at KRÅDs nedslagsfelt på lokalt nivå begrenses av det faktum at ikke alle kommuner har SLT-modellen. Dette bekreftes til en viss grad av funn fra en av kommunene i evalueringen uten SLT, hvor den aktuelle informanten ikke hadde kjennskap til KRÅD på forhånd. Etter å ha besøkt hjemmesidene og lest om KRÅDs arbeid, ønsket informanten imidlertid å bli bedre kjent med hva de hadde å tilby, da han anså det som interessant og verdifullt for kommunen. Dette indikerer at KRÅDs arbeid kan være av interesse og relevans for flere kommuner enn de når ut til gjennom sitt arbeid med SLT-modellen.

#### 4.1.1.2 KRÅD-konferansen og øvrige konferanser og seminarer

KRÅDs årlige konferanse samler årlig omkring 200-300 deltagere fra kommuner og lokalt politi. Gjennom disse konferansene settes det fokus på aktuelle problemstillinger som har blitt definert av KRÅD, på bakgrunn av deres kjennskap til lokale og nasjonale utfordringer. Tidligere deltagere opplyser om at konferansen spesielt bidrar til to viktige forhold. For det første gir konferansen nyttig informasjon om sentrale problemstillinger. For det andre bidrar konferansen til opprettelse og vedlikehold av nettverk på tvers av kommuner og lokalt politi. Konferansen vurderes således å bidra til å både sette og opprettholde fokus på kriminalitetsforebyggende arbeid lokalt.

Også gjennom øvrige konferanser og seminarer bidrar KRÅD til å stimulere og støtte opp om kriminalitetsforebyggende arbeid, også dette primært overfor lokale aktører. Gjennom sin tilstedeværelse på disse seminarene og konferansene gjør de seg også kjent for aktører som senere kan ha nytte av deres kompetanse.

#### 4.1.1.3 Materiell til bruk i førstelinjen

Materiell utarbeidet av KRÅD oppgis av flere informanter i førstelinjen å være nyttig og relevant for det arbeidet som utføres i kommunene og lokalt politi. Det fremheves at materialet er praksisnært, lett å anvende, og at det er svært relevant for det kriminalitetsforebyggende arbeidet lokalt. Det understrekes at det lokale fokuset i KRÅDs veiledere oppleves som svært nyttig. Representanter for lokalt politi tror imidlertid at KRÅD-materiell ikke er godt nok kjent i politietaten, og mener KRÅD i enda større grad kan markedsføre seg for å spre kunnskap om dette i politiet. Evalueringen viser likefullt at KRÅDs materiell fungerer som en god støtte i det lokale kriminalitetsforebyggende arbeidet, ved at det gir konkret og anvendbar informasjon om verktøy og arbeidsmetoder.

#### 4.1.1.4 Forsøk på samarbeid med ulike departementer og andre sentrale aktører

Det er avdekket flere utfordringer knyttet til å stimulere og støtte det kriminalitetsforebyggende arbeidet på sentralt nivå. Det fremgår at det mangler strukturer som støtter opp under samarbeid med departementer og direktorater. Funn i evalueringen tyder videre på at departementer og direktorater i liten grad anser KRÅD som en sentral samarbeidspartner i kriminalitetsforebyggende saker, og at sentrale myndigheter ikke ser ut til å prioritere samarbeid med KRÅD. Dette aspektet kommer vi nærmere inn på i neste avsnitt.

#### 4.1.2 Primæroppgave 2 – Søke samarbeid, gi råd og veiledning

##### **KRÅDs primæroppgave 2**

*Aktivt søke samarbeid med andre myndigheter og organisasjoner og gi råd og veiledning om utvikling av kriminalitetsforebyggende strategier og tiltak*

Evalueringen viser at KRÅD i begrenset grad har lyktes med å ivareta denne primæroppgaven. Departementer og direktorater anser KRÅD som en lite sentral samarbeidspartner, og KRÅD opplever liten respons når det forsøkes å ta kontakt med disse. KRÅD har imidlertid noe samarbeid

med øvrige organisasjoner, i forbindelse med blant annet konferanser og seminarer. I det følgende gjør vi nærmere rede for resultater (og utfordringer) knyttet til KRÅDs andre primæroppgave.

#### 4.1.2.1 Søke samarbeid med andre myndigheter

Funn fra datainnsamlingen tyder på at det er ulike oppfatninger mellom KRÅD og departementer og direktorater om hvorvidt KRÅD aktivt har søkt samarbeid med sentrale myndigheter. Aktører i KRÅD oppgir at de sender ut invitasjoner og innspill, men i liten grad får respons på dette. I intervjuer med departementer og direktorater blir det imidlertid oppgitt at det i liten grad kommer henvendelser fra KRÅD. Rambøll har vært i kontakt med et avgrenset antall aktører i ulike departementer og direktorater, og det tas følgelig forbehold om at disse ikke har full oversikt over alle henvendelser som har kommet fra KRÅD.

Medlemmer og ansatte i KRÅD opplever at de representerer en liten aktør som er nokså lite kjent, og at de har få virkemidler tilgjengelig med hensyn til å nå ut til departementer og direktorater. Ansatte i departementene og direktoratene støtter til en viss grad opp om denne oppfatningen. Informantene vi har vært i kontakt oppgir at de heller benytter seg av andre, som for eksempel Politidirektoratet, dersom de ønsker råd og veiledning om kriminalitetsforebyggende spørsmål. KRÅD har ved gjentatte anledninger forsøkt å få til samarbeid med ulike departementer, og det har også blitt diskutert i rådsmøter hvordan man skal involvere departementer i samarbeid i større grad. I den senere tiden har det blant annet lyktes KRÅD å komme i dialog med den forhenværende Barne-, likestillings- og inkluderingsministeren, samt en nåværende statssekretær i Helse- og omsorgsdepartementet. På grunn av manglende strukturer ser det ut til at et slikt samarbeid avhenger av at politisk ledelse ser nytten av samarbeidet, og dette blir dermed i stor grad avhengig av personlig engasjement, interesse og vilje på politisk nivå.

Det fremgår også av evalueringen at samarbeidet mellom KRÅD og politiavdelingen i Justis- og beredskapsdepartementet (på evalueringstidspunktet) oppleves som vanskelig, og at det i den senere tid har vært begrenset kommunikasjon mellom de to enhetene. Dette synes til en viss grad å ha sammenheng med spenningsforholdet og utydeligheten knyttet til at KRÅD på den ene siden skal være faglig uavhengig, mens det på den andre siden er administrativt tilknyttet Justis- og beredskapsdepartementet, slik vi var inne på i kapittel 2. Rambøll har ikke kjennskap til alle detaljer ved korrespondansen mellom KRÅD og de ulike relevante avdelingene i departementet, men kjenner til at det internt i KRÅD er en opplevelse av at departementet i liten grad prioriterer samarbeidet med KRÅD. Samtidig fremgår det at Justis- og beredskapsdepartementet etterspør mer samarbeid med KRÅD, og ønsker å bruke KRÅD som en faglig sparringspartner og kilde til kunnskap i større grad enn i dag. Denne kunnskapen blir ikke benyttet i nevneverdig i dag.

KRÅD ønsker på sin side også et tettere samarbeid med Justis- og beredskapsdepartementet. Rådsmedlemmene og sekretariatet har etterspurt politiavdelingens tilstedeværelse på rådsmøtene i perioder hvor dette har uteblitt. Justis- og beredskapsdepartementets tilstedeværelse på rådsmøtene ses som svært nyttig for å få innsikt i departementets arbeid knyttet til kriminalitetsforebygging. Videre anses det som nyttig å benytte rådsmøtene som et informasjonsforum, hvor det gis rom for å informere om hva rådet arbeidet med, og hvordan dette er relevant for departementet.

Det begrensede samarbeidet mellom KRÅD og sentrale myndigheter synes både å skyldes manglende strukturer for slikt samarbeid, og at samarbeidet i stor grad er preget av personlige relasjoner. Ettersom det er få eller ingen faste møtepunkter mellom KRÅD og ulike departementer og direktorater, blir det opp til enkeltpersoner både i KRÅD og hos myndighetene å ta initiativ til, akseptere og prioritere samarbeid. Rådsmedlemmer med bredt kontaktnett i departementene og direktoratene vil ha lettere tilgang til samarbeid med disse, enn rådsmedlemmer som mangler dette nettverket. Mye avhenger dermed av hvem som blir valgt ut til å sitte i rådet.

#### 4.1.2.2 Søke samarbeid med andre organisasjoner

KRÅD har samarbeid med flere organisasjoner i forbindelse med sitt arbeid. Slikt samarbeid er eksempelvis knyttet til planlegging og gjennomføring av seminarer og konferanser. Årsrapportene viser for øvrig at det forekommer mye samarbeid med ulike organisasjoner i forbindelse med enkeltsaker.

KS og LO er eksempler på organisasjoner KRÅD har samarbeidet med i ulike sammenhenger. KS og KRÅD har blant annet arbeidet sammen i forbindelse med en konferanse om ekstremisme, i forbindelse med storbynettverket, holdt foredrag sammen, samarbeidet om innspill til utarbeidelse av stortingsmelding om politiet, og deltatt i en rekke felles møter. LO og KRÅD har på sin side hatt samarbeid om forebygging i kommunene, i tillegg til at KRÅD har holdt foredrag på LO-konferanse.

#### 4.1.3 Primæroppgave 3 – Utføre oppgaver, uttale seg og gi høringsuttalelser i relevante saker

##### **KRÅDS primæroppgave 3**

*På eget initiativ, i samråd med eller på oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet eller andre departementer utføre oppgaver, uttale seg og gi høringsuttalelser i relevante saker*

KRÅD har i gjennomsnitt avgitt omtrent fire høringsuttalelser i året i de to aktuelle rådsperiodene. Evalueringen viser imidlertid at KRÅD i begrenset grad opplever å bli invitert til å delta som høringsinstans i relevante saker. Videre fremgår det at KRÅD utfører begrenset med oppgaver for departementer. Dette henger sammen med den begrensede mengden samarbeid med disse, slik vi var inne på over.

##### 4.1.3.1 Oppgaver fra departementene

Evalueringen viser at KRÅD gis få oppgaver fra andre departementer enn Justis- og beredskapsdepartementet. KRÅD nevnes konkret i handlingsplanen «Gode krefter – kriminalitetsforebyggende handlingsplan – 35 tiltak for økt trygghet», som ble utarbeidet av Justis- og beredskapsdepartementet i 2009.<sup>10</sup> KRÅD oppgis å ha fullt eller delt ansvar for 9 av de 35 tiltakene som lyses opp i denne handlingsplanen.<sup>11</sup> I handlingsplanen for forebygging av kriminalitet fra 2013 er KRÅD oppgitt som medansvarlig for utførelse av ett tiltak (tiltak 22: *Styrke samarbeidet gjennom SLT-modellen*), i samarbeid med Politidirektoratet og regionale kompetansesentre for rus.<sup>12</sup>

KRÅD har riktignok også vært involvert i noe arbeid tilknyttet øvrige departementer. Som vi så i kapittel 3 har KRÅD blant annet deltatt i en interdepartemental arbeidsgruppe, der det ble laget en veileder om ulike tiltak for risikoutsatte ungdom, utgitt av Bufetat.<sup>13</sup>

##### 4.1.3.2 Høringsuttalelser

I perioden 2009-2014 (pr. september) har KRÅD kommet med 24 høringsuttalelser, tilsvarende et gjennomsnitt på fire høringsuttalelser i året. På evalueringstidspunktet hadde KRÅD også motatt to invitasjoner til å komme med høringsuttalelser, som det ble planlagt å besvare.

<sup>10</sup> Justis- og politidepartementet (2009). Gode krefter – kriminalitetsforebyggende handlingsplan – 35 tiltak for økt trygghet

<sup>11</sup> Tiltak 1: Styrke kunnskapsgrunnlaget om kriminalitet – (Ansvar: JD og KRÅD). Tiltak 5: Utvikle en "beste praksis"- database. Tiltak 7: Styrke kommunenes kompetanse om rusforebygging (ansvar: HOD, JD, KRÅD og relevante samarbeidspartnere). Tiltak 10: Etablere en kriminalitetsforebyggende pris (Ansvar: KRÅD). Tiltak 19: Utvikling av undervisningsverktøy mot digital mobbing (Ansvar: KRÅD). Tiltak 25: Økt utbredelse av og økt kvalitet i politiråd og SLT (Ansvar: JD, i samarbeid med relevante departementer, KRÅD og andre instanser). Tiltak 27: Videreutvikle frivillig sektors rolle i politiråd og SLT (Ansvar: JD og KRÅD). Tiltak 28: Videreutvikle næringslivets rolle i politiråd og SLT (Ansvar: JD og KRÅD). Tiltak 35: Kriminalitetsforebygging – et selvstendig hensyn i ny plan- og bygningslov fra juli 2009 (Ansvar: JD, i samarbeid med KRÅD og MD)

<sup>12</sup> Justis- og beredskapsdepartementet (2013). Handlingsplan for forebygging av kriminalitet (2013-2016)

<sup>13</sup> <http://www.bufetat.no/Documents/Bufetat.no/BUFDIR%20Oppslagsverk.pdf>

Det fremkommer imidlertid at KRÅD ikke blir brukt som høringsinstans i alle saker som faller inn under KRÅDs virkeområde. Dette kan tilskrives at KRÅD ikke er oppført som høringsinstans for de aktuelle departementene. Ved flere anledninger har KRÅD selv oppdaget at de ikke er oppført som høringsinstans, og har følgelig kontaktet det aktuelle departementet for å informere om at de ikke har blitt invitert til å bidra i saker med direkte relevans til rådets mandat og virksomhet. Eksempelvis var KRÅD opprinnelig ikke oppført som høringsinstans for Helse- og omsorgsdepartementets arbeid vedrørende endring i alkoholregelverket i 2009, og heller ikke ved endringer i samme regelverk i 2013. Videre var KRÅD ikke oppført som høringsinstans i forbindelse med Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementets arbeid med NOU 2009:22 («Det du gjør det gjør du helt» - Innstilling fra utvalg for bedre samordning av tjenester for utsatte barn og unge). Det fremkommer også eksempler på at høringsaker fra Justis- og beredskapsdepartement med direkte relevans for KRÅDs mandat, ikke har inkludert KRÅD. Eksempelvis var KRÅD ikke oppført som høringsinstans i forbindelse med departementets høring av «Forslag til ikraftsetting av straffeloven 2005».

KRÅD har i flere tilfeller sendt sine høringsuttalelser i saker de mener er relevante for dem, selv om de ikke har blitt invitert som høringsinstans. De har også bedt om utsettelse av frister i høringsaker de ikke er invitert til, da det har vært nødvendig å koordinere med rådsmedlemmer, slik at de kan gi tilbakemeldinger på høringsuttalelsene før disse sendes inn. KRÅD anser det imidlertid som utfordrende å oppfylle denne primæroppgaven til det fulle, når de ikke blir invitert inn som høringsorgan i alle saker som berører kriminalitetsforebygging.

#### 4.1.4 Primæroppgave 4 – Avdekke behov for forskning

##### **KRÅDs primæroppgave 4**

*Bidra til å avdekke eventuelle behov for forskning på dette området*

Evalueringen indikerer at KRÅD har hatt begrenset fokus på denne primæroppgaven. Vi vurderer imidlertid at KRÅD har gode forutsetninger for å ivareta denne oppgaven, gjennom sin kompetanse og kunnskap om praksisfeltet, og lokale utfordringer og problemstillinger. I intervjuer med kommuner og lokalt politi fremkommer det at KRÅD besitter lokalkunnskap som sentrale myndigheter ikke er innrettet for å opparbeide seg. Slik kunnskap kan bidra til å avdekke behov for forskning som kan styrke det kriminalitetsforebyggende arbeidet, fortrinnsvis på lokalt nivå. Ikke minst har rådsmedlemmene ulik erfaring og kompetanse, og representerer forskjellige fagfelt, hvilket også kan innbefatte kunnskap om behov for forskning.

Det synes imidlertid ikke å foreligge et tydelig system eller en struktur for videreformidling av informasjon om slike forskningsbehov. Forskning på kriminalitetsforebygging er fragmentert, fordelt mellom ulike instanser, og finansiert av ulike departementer. Med andre ord fremgår det ikke én enkelt aktør eller myndighet som har overordnet ansvar for forskning på kriminalitetsforebygging. I den grad KRÅD avdekker behov for forskning, er det følgelig lite som tyder på at det foreligger strukturer som gjør at dette blir ivaretatt av andre instanser på en måte som ivaretar et helhetlig, tverrfaglig og tverrsektorielt fokus, slik forskning på kriminalitetsforebygging krever.

#### 4.1.5 Primæroppgave 5 – Øke bevisstheten om viktigheten av forebygging

**KRÅDs primæroppgave 5**

*Bidra til økt bevissthet om viktigheten av forebygging på alle nivåer i samfunnet*

Evalueringen viser at KRÅD oppnår gode resultater når det gjelder bevisstgjøring om viktigheten av forebygging overfor det lokale nivået, men i mindre grad på nasjonalt nivå. Det er også en utfordring å nå ut til samtlige kommuner, ettersom det lokale arbeidet fortrinnsvis kanaliseres gjennom SLT-modellen.

##### 4.1.5.1 SLT

SLT-arbeidet er sentralt også i forbindelse med denne primæroppgaven. Gjennom SLT-arbeidet når KRÅD ut til mange lokale aktører, både gjennom implementering og støtte til eksisterende arbeid. Implementering av SLT i nye kommuner gir et nytt lokalt fokus på kriminalitetsforebygging, mens oppfølgingen av eksisterende SLT-kommuner sikrer et kontinuerlig fokus på dette området. Blant annet kan KRÅD bidra til økt bevissthet i forbindelse med støtte ved utskiftning av SLT-koordinatører eller andre sentrale aktører i kommuner. Som vi har vært inne på tidligere, begrenses imidlertid denne bevisstgjøringen i stor grad til kommuner som har, eller er i ferd med å implementere, SLT-modellen.

##### 4.1.5.2 Konferanser og seminarer

KRÅD deltar på flere konferanser og seminarer, både i egen regi og øvrige arrangementer hvor KRÅD bidrar med innlegg. Dette er arenaer som setter fokus på viktigheten av forebyggende arbeid, der KRÅD når ut til mange aktører, fortrinnsvis i kommuner og politi.

##### 4.1.5.3 Medieoppslag

KRÅD kan også bidra til å øke bevissthet om viktigheten av forebygging ved å være synlige i media. I intervjuer med flere lokale aktører blir det trukket frem at en tilstedeværelse av KRÅD i media har flere viktige funksjoner lokalt. For det første bidrar det til å sette sentrale problemstillinger knyttet til kriminalitetsforebygging lokalt på dagsorden. For det andre kan KRÅD, gjennom å være synlige i media, bidra til å legitimere og bekrefte viktigheten av kriminalitetsforebyggende arbeid, og således gjøre det lettere å argumentere for hvorfor dette bør prioriteres av lokale myndigheter. Flere opplever at det er utfordrende å få kommunale myndigheter til å prioritere forebygging og sette av ressurser til dette. Når KRÅD er synlige i media og setter fokus på forebygging, kan det bli det lettere å gjennomføre dette arbeidet lokalt. Det blir fremhevet at KRÅD har en spesiell stilling som bidrar til at de har kunnskap om lokale utfordringer på en annen måte enn departementer og direktorater har forutsetninger for. KRÅD kan derfor bidra til å trekke frem problemstillinger som er sentrale i det kriminalitetsforebyggende arbeidet lokalt. Det ytres imidlertid et ønske fra flere aktører i førstelinjen om at KRÅD blir enda mer synlige i media.

#### 4.1.6 Primæroppgave 6 – Delta i samfunnsdebatten

**KRÅDs primæroppgave 6**

*Delta aktivt i samfunnsdebatten, især på den kriminalpolitiske arena*

Evalueringen viser at KRÅD har utfordringer med å synliggjøre seg selv, og delta aktivt i samfunnsdebatten på den kriminalpolitiske arena. Det fremgår også enkelte utfordringer knyttet til hvem som representerer KRÅD i samfunnsdebatten.

#### 4.1.6.1 Media

KRÅD deltar i samfunnsdebatten gjennom medieoppslag, og har skrevet flere innlegg og kronikker i landets største aviser. Evalueringen viser imidlertid at det forekommer enkelte utfordringer knyttet til KRÅDs bidrag i samfunnsdebatten gjennom deltakelse i media.

For å ivareta hensynet til faglig uavhengighet og legitimitet, er det helt sentralt at KRÅDs deltakelse i samfunnsdebatten skjer på grunnlag av rådets standpunkter og prioriteringer. I den grad det er sekretariatet som deltar i samfunnsdebatten, må dette følgelig skje på bakgrunn av rådets faglige ståsted. Ansatte i sekretariatet savner imidlertid en tydelig og uttalt politikk fra rådets side, og ser på dette som en faktor kan gjøre det krevende å delta i samfunnsdebatten. Det fremheves at ettersom rådet i flere tilfeller ikke har noen uttalt politikk eller et uttalt enhetlig faglig ståsted, blir det utfordrende for sekretariatet å agere raskt i aktuelle og pågående debatter, ettersom innlegg må godkjennes av rådet før de kan publiseres.

«Vi vet ikke hva de enkelte [i rådet] mener. Man må være på ballen med en gang. Enkelte ganger vet vi hva som er rådets faglige ståsted. Jeg tror vi ofte er på, men vi kunne vært mer på om vi hadde visst hva som er rådet faglige standpunkt eller hva som er rådets mening. Vi er bundet av hva rådet mener, og de er heller ikke alltid enige med hverandre.»

*Ansatt i sekretariatet*

Den andre siden av denne problemstillingen fremheves av både rådsmedlemmer og departementsrepresentanter, som oppgir at sekretariatet i enkelte tilfeller har opptrådd i media uten tilstrekkelig involvering og godkjenning av rådet. Får at KRÅDs deltakelse i samfunnsdebatten skal ha legitimitet, er det helt sentralt at det er *rådet* som uttaler seg, enten det er representanter for rådet eller sekretariatet som står som avsender. Utydelighet rundt dette kan også bidra til at KRÅD får mindre gjennomslagskraft i samfunnsdebatten.

«Når sekretariatet kommer med uttalelser, er vel dette forankret i rådets arbeid, men det er svært ofte sekretariatets arbeid og tanker. Det har vært uttalelser som jeg synes har vært problematiske, men det er ikke sikkert at det er alle som synes dette.»

*Rådsmedlem*

#### 4.1.6.2 Innlegg på konferanser og seminarer

I likhet med primæroppgave 5, utgjør innlegg på konferanser og seminarer også et element i KRÅDs arbeid med å delta i samfunnsdebatten på den kriminalpolitiske arenaen.

## 4.2 Samordningsfunksjonen

I det følgende ser vi nærmere på én av KRÅDs to hovedoppgaver, som går på tvers av de enkelte primæroppgavene: å bidra til å samordne forebyggende tiltak i kriminalpolitikken. I dette inngår det å fremme samarbeid om kriminalitetsforebygging mellom myndigheter, næringsliv og organisasjoner. Vi ser først på KRÅDs bidrag til samordning på departements- og direktoratsnivå, og deretter lokalt nivå.

### 4.2.1 Samordning på departements- og direktoratsnivå

En av hovedmålsettingene til KRÅD er at det skal samordne den kriminalpolitiske innsatsen på tvers av departementene. Dette er en funksjon KRÅD i liten grad oppfyller.

Evalueringen indikerer riktignok at KRÅD heller ikke har de beste forutsetninger for å spille en slik samordnende rolle. Flere faktorer er med på å underbygge dette. Et sentralt element er at KRÅD verken besitter myndighet eller konkrete virkemidler som kan bidra til å samordne det kriminalitetsforebyggende arbeidet på sentralt nivå. Det mangler også strukturer for kommunikasjon mellom KRÅD og samarbeidende departementer, med tilhørende underliggende etater. KRÅD opplever i tråd med dette at det er svært utfordrende å få de ulike departementene på banen i forbindelse med kriminalitetsforebyggende arbeid. Det fremheves også at KRÅD ikke er

en del av den ordinære departements- og direktoratsstrukturen, og at dette gjør det utfordrende for KRÅD å innlede samarbeid med andre departementer og direktorater.

At KRÅD kun er et rådgivende organ, medfører at det er nødvendig at de ulike departementene ser nytten av og prioriterer samarbeid, for at KRÅD skal kunne lykkes i rollen som samordner. Evalueringen viser imidlertid at de ulike departementene i liten grad ser ut til å prioritere dialog og samarbeid med KRÅD, og i varierende grad har kjennskap til det kriminalitetsforebyggende råd. Flere representanter fra departementer og direktorater opplyser også at KRÅD ikke er en aktør de ser det naturlig å henvende seg til i kriminalitetsforebyggende spørsmål.

Rådsmedlemmer fremhever på sin side at det må være en viss politisk vilje for å kunne få til en samordning av innsatsen på departementsnivå. Dette er i tråd med funn i evalueringen som indikerer at samarbeid i stor grad er personavhengig (i form av den enkelte statsråds eller statssekretærs engasjement og interesse), og at det mangler tilstrekkelige strukturer til å opprettholde et kontinuerlig samarbeid på dette nivået. Det konstateres at KRÅD ved enkelte anledninger har lyktes i å samle ulike departementer til dialog, men at det er utfordrende å ta denne dialogen videre. Det påpekes at resultatet av en slik dialog avhenger av hvordan arbeidet følges opp videre internt i departementene, og at KRÅD kun kan mobilisere noen som ser en felles interesse i å arbeide tverrsektorielt.

«Min erfaring er at man kan få folk fra departementene til å samarbeide, folk stiller opp. Men hva som blir fulgt opp, det er ikke opp til et organ som KRÅD å avgjøre. Opp til departementene å følge opp og sørge for at det skjer noe».

Rådsmedlem

«KRÅD lykkes i den utstrekning statsråden vil at KRÅD skal lykkes».

Rådsmedlem

Mangelen på virkemidler og strukturer, sammen med avhengigheten av personlig/politisk engasjement og interesse i departementene, påvirker KRÅDs måloppnåelse på dette området. Imidlertid er det verdt å stille spørsmålstegn ved om ikke KRÅD kunne ha prioritert dette arbeidet i større grad, og således også oppnådd mer på dette området. Denne problemstillingen kan også sees i lys av at SLT-modellen er KRÅDs overordnede, prinsipielle tilnærming til kriminalitetsforebygging, som retter seg mot det lokale nivået.

#### 4.2.2 Samordning på lokalt nivå

Som vi var inne på i kapittel 4.1 om KRÅDs primæroppgaver, vurderes måloppnåelsen å være størst knyttet til den lokalt rettede virksomheten. Dette er også tilfellet for samordningsfunksjonen, hvor KRÅD bidrar spesielt til samordning på lokalt nivå gjennom arbeidet med SLT-modellen (selv om dette har enkelte begrensninger, da denne modellen ikke er implementert i alle norske kommuner). Tidligere evalueringer av SLT-modellen har vist at SLT er en effektiv metode for å samordne det kriminalitetsforebyggende arbeidet på lokalt nivå. I tillegg viser evaluering av politirådene at SLT-koordinatorer fungerer som viktige bindeledd mellom de ulike kommunale aktørene og nivåene som arbeider med kriminalitetsforebygging. Videre oppleves SLT-koordinatoren å ha en viktig koordinerende funksjon i samarbeidet mellom politiet og kommune. Dette viser at SLT-modellen er et viktig verktøy for samordning av den kriminalitetsforebyggende innsatsen lokalt. KRÅD har således en svært viktig funksjon med å støtte dette arbeidet.

KRÅD bidrar også positivt til samordning på lokalt nivå gjennom utarbeiding og distribusjon av informasjonsmateriell og publikasjoner om kriminalitetsforebyggende arbeid. Veiledningsmaterialet som publiseres av KRÅD oppleves som svært nyttig av fagpersoner som arbeider med kriminalitetsforebygging lokalt. Disse publikasjonene har et tverretatlig fokus, og retter stor oppmerksomhet mot samordning mellom ulike lokale instanser som en suksessfaktor innen det kriminalitetsforebyggende arbeidet.

### 4.3 Rådgivningsfunksjonen

I dette avsnittet retter vi blikket mot den andre av KRÅDs to hovedoppgaver: å ha en rådgivende funksjon overfor regjeringen. Som vi har vært inne på tidligere, viser evalueringen at KRÅD i liten grad vurderes å ha en sentral funksjon i forbindelse med å støtte og være en premissleverandør for det kriminalitetsforebyggende arbeidet på sentralt nivå. Det er viktig å fremheve at KRÅD kun er et rådgivende organ, og at rådet ikke er tillagt noen formell myndighet på det kriminalitetsforebyggende feltet. For at KRÅD skal lykkes i sitt arbeid er det derfor helt sentralt at departementene ser nytten i å samarbeide med og lytte til KRÅD. Evalueringen viser at sentrale myndigheter i liten grad er bevisste på å bruke KRÅD som en rådgivende ressurs i forbindelse med kriminalitetsforebyggende spørsmål. En av årsakene til dette er at KRÅD er lite kjent blant de ulike departementene. Videre anses KRÅD som Justis- og beredskapsdepartementets domene, hvilket kan medføre at andre departementer i mindre grad ser finner det naturlig å benytte seg av KRÅD som rådgiver. Departementenes begrensede bruk av KRÅD som rådgiver kan imidlertid også tenkes å ha sammenheng med KRÅDs prioritering og fokus på det lokale arbeidet knyttet til SLT-modellen, slik vi også var inne på i forbindelse med samordningsfunksjonen i kapittel 4.2.

KRÅDs tilknytning til Justis- og beredskapsdepartementet (selv om denne i prinsippet kun er administrativ), skulle tilsi at dette departementet i noe større grad enn øvrige departementer benytter seg av KRÅD som rådgiver. Evalueringen viser imidlertid at heller ikke Justis- og beredskapsdepartementet i nevneverdig grad benytter KRÅD som rådgiver knyttet til overordnede, prinsipielle saker. Det finnes riktignok eksempler på at KRÅD har blitt benyttet som rådgiver i saker knyttet til oppfølging av tiltak i handlingsplaner for forebygging av kriminalitet. Aktører i KRÅD opplever imidlertid selv at innspill og forslag de kommer med, ikke blir hensyntatt dersom de ikke er i tråd med departementets eksisterende politikk på området. Dersom KRÅD primært blir anvendt til å understøtte det arbeidet eller de vurderinger departementet allerede har etablert, vil rådets funksjon som rådgivende organ for departementet ha begrenset verdi.

«Hva det (rådene som KRÅD gir) fører til er avhengig av faktorer vi ikke kontrollerer, blant annet besluttsomheten i systemet, og den politiske ledelsen».

*Rådsmedlem*

Det har gjennom evalueringen ikke blitt framskaffet en fullstendig oversikt over hva KRÅDs rådgivende virksomhet har ført til i form av konkrete resultater. Dette henger sammen med at det heller ikke har blitt identifisert en konkret liste med råd som er avgitt fra KRÅD. Det er ulike årsaker til dette. En sentral forklaring er at det ikke fremstår som klart definert hva som utgjør et råd. I sammenfall med at KRÅD gir råd gjennom mange kanaler (direkte ved henvendelser til departementet, gjennom høringsuttalelser, ved innspill til handlingsplaner eller veiledere, gjennom media eller andre fora på den kriminalitetsforebyggende arenaen), gjør dette at det er vanskelig å få en fullstendig oversikt over KRÅDs rådgivende virksomhet. Det er følgelig ikke grunnlag for å påpeke hvilke råd som har blitt tatt til følge, hvilke råd som har bidratt til å igangsette konkret arbeid, eller hvilke råd det arbeides videre med i departementene eller andre instanser. Vi vurderer på bakgrunn av denne evalueringen at KRÅDs rådgivende virksomhet tegner et uoversiktlig bilde, og at det er behov for større systematikk i dette arbeidet. Et alternativ vil være å introdusere en form for protokollføring og offentliggjøring av råd som er avgitt. Dette vil gjøre det lettere å forholde seg til, og eventuelt benytte, rådene KRÅD gir. Dette vil også legge til rette for å ettergå og vurdere KRÅDs rådgivende virksomhet.

### 4.4 Vurdering av KRÅDs mandat

Dette kapittelet har vist at KRÅD i størst grad spiller en rolle som rådgiver og samordner overfor det lokale nivået i det kriminalitetsforebyggende arbeidet, og i mindre grad har en sentral funksjon på nasjonalt nivå. Dette kan settes i sammenheng med et innspill en rekke informanter i evalueringen har kommet med: primæroppgavene i KRÅDs mandat fremstår som for omfattende sett i forhold til de ressursene (inkludert både virkemidler og kapasitet) KRÅD har til rådighet.

I forlengelsen av dette påpekes det at det derfor bør stilles spørsmål ved hvor realistisk mandatet er, og at det kan være behov for en avgrensning av oppgaver. De aller fleste informantene oppfatter mandatet som relevant og viktig, men påpeker at KRÅDs forutsetninger, kapasitet og tilgjengelige virkemidler ikke står i stil med mandatets omfang og bredde. Det fremheves at særlig samordning mellom de ulike departementene er svært krevende, og at KRÅD ikke har noen myndighet til å legge til rette for en slik samordning. Enkelte setter på sin side spørsmålstegn ved om det i det hele tatt er hensiktsmessig at disse oppgavene skal være knyttet til et uavhengig organ som KRÅD.

«Mandatet er sikkert relevant og hensiktsmessig. Spørsmålet er om målene er realistiske, og om KRÅD klarer å gjennomføre dette. Samordning er fryktelig vanskelig. Tenker først og fremst på samordning mellom departementene. KRÅD er et uavhengig råd, og jeg skjønner ikke hvordan de skal klare å bidra til samordning mellom departementene. Men samordning lokalt, der kan de jo ha en viktig rolle, gjennom SLT.»

*Representant fra nasjonale myndigheter*

«Jeg synes det er hensiktsmessige mål, men er usikker på effekten. Jeg er usikker på om KRÅD er slagkraftige nok. Har de legitimitet nok? Jeg er usikker på KRÅDs omdømme og tyngde blant de aktørene som man trenger å påvirke. (...) Min mening er at dette er veldig hierarkiske organisasjoner, som i stor grad styres i linjen. Det de får beskjed om fra oven at de skal være opptatt av, det er de opptatt av. Og så kommer det andre råd fra sidelinjen, for eksempel fra KRÅD, og spørsmålet er om det har noen betydning på det nivået».

*Representant fra nasjonale myndigheter*

En sentral tilbakemelding fra informantene i evalueringen er at KRÅD kun er et rådgivende organ, hvis måloppnåelse betinger at regjeringen er interessert i å samarbeide, og ønsker å motta råd. Vi vurderer samtidig at det er viktig å ikke frata KRÅD sitt ansvar for å oppfylle sine fastsatte oppgaver. Evalueringen viser at KRÅD har et stort fokus på kriminalitetsforebyggende arbeid på lokalt nivå. Selv om dette arbeidet både er svært viktig, og oppleves som relevant og nyttig for aktører i kommuner og lokalt politi, er det også nærliggende å anta at denne prioriteringen kan ha gått ut over KRÅDs samordnings- og rådgivningsfunksjon på nasjonalt nivå.

I neste kapittel vender vi blikket fremover, og diskuterer hva som kan gjøres for at KRÅD i størst mulig grad skal være en betydningsfull aktør på det kriminalitetsforebyggende området i fremtiden.

## 5. PERSPEKTIVER PÅ FREMTIDIGE BEHOV OG ORGANISERING AV KRÅD

I dette kapittelet vendes blikket fra KRÅDs nåværende oppgaveløsning og måloppnåelse til fremtidig kriminalitetsforebygging, og hvilken rolle KRÅD kan spille i dette arbeidet. For å diskutere hvordan det kriminalitetsforebyggende arbeidet bør organiseres i fremtiden, er det først nødvendig å drøfte behovene som vil gjøre seg gjeldende på dette området. Vi innleder derfor dette kapittelet med å gjøre rede for hvilke behov evalueringen har identifisert på det kriminalitetsforebyggende området.

På bakgrunn av dette kan det deretter diskuteres hvilke implikasjoner dette har for fremtidig kriminalitetsforebyggende arbeid, herunder organiseringen av KRÅD. Kapittelet avsluttes med anbefalinger om hva som bør prioriteres, og evt. endres, dersom KRÅD i størst mulig grad skal være en betydningsfull aktør på det kriminalitetsforebyggende området i fremtiden.

### 5.1 Behov på det kriminalitetsforebyggende området

For å diskutere hvordan et organ som arbeider med kriminalitetsforebygging bør organiseres i fremtiden, er det først nødvendig å drøfte hvilke behov som gjør og vil gjøre seg gjeldende på det kriminalitetsforebyggende området. Evalueringen viser at alle primæroppgavene som nevnes i KRÅDs mandat vurderes som viktige og relevante oppgaver, som det også vil være behov for å ivareta i fremtiden. I det følgende presenteres de aspektene som informantene i størst grad fremhever som viktige behov på det kriminalitetsforebyggende området.

#### 5.1.1 Rådgivning

I tråd med det som fremgår som en primæroppgave i mandatet til KRÅD, påpeker de fleste informantene (uavhengig av hva de mener om KRÅDs innsats på dette området) at det er behov for en kompetent rådgiver når det kommer til kriminalitetsforebyggende spørsmål på nasjonalt nivå.

#### 5.1.2 Kunnskapsbasert, tverrfaglig og helhetlig innsats

Det fremheves av et stort flertall av informantene at det er svært viktig at det kriminalitetsforebyggende arbeidet er kunnskapsbasert. I Handlingsplan for forebygging av kriminalitet (2013-2016) fremheves det at det er behov for å styrke kunnskapsforankret praksis på dette feltet, og fokus på mer kunnskap og kompetanse er også en fellesnevner for et overveiende flertall av innspillene om hvilke behov som eksisterer i det kriminalitetsforebyggende arbeidet i herværende evaluering. Kunnskapsaspektet har flere sider. Sentrale elementer inkluderer behov for å samordne kunnskap om kriminalitetsforebygging, og for å ha en helhetlig nasjonal satsing på området. Politianalysen fremhever at politiets forebyggende arbeid er preget av mangel på nettopp helhetlig nasjonal satsing med uttalte og forpliktende målsettinger. På lokalt plan i politietaten etterspørres en sentral enhet for forebygging med kompetanse til å samle beste praksis, utvikle metodikk, og etablere standardiserte arbeidsmetoder, og som har myndighet til å sette hensiktsmessige mål, iverksette konkrete tiltak, og følge opp det forebyggende arbeidet i politidistriktene<sup>14</sup>. Det ytres også ønsker fra forebyggere i politiet om at en slik enhet må kunne yte faglig og operativ kriminalitetsforebyggende støtte og bistand til nærpoltiet. En slik enhet vil kunne bidra til å øke kompetansen lokalt om kriminalitetsforebygging, samt bidra til å heve kvaliteten på det kriminalitetsforebyggende arbeidet nasjonalt<sup>15</sup>.

Imidlertid vil en slik enhet i politiet ikke nødvendigvis ivareta behovet for tverretatlig og tverrsektorielt samarbeid, som er helt nødvendig for å lykkes i det kriminalitetsforebyggende arbeidet. Et stort flertall av informantene i evalueringen fremhever at det er et behov for samordning av tiltak og innsatser ut over politietatsens virkeområde. Det etterspørres i forbindelse med dette en bedre

<sup>14</sup> NOU 2013:9. Ett politi – rustet til å møte fremtidens utfordringer. (Politianalysen) side 172.

<sup>15</sup> <http://www.pkforum.no/index.php/component/content/article/77-siste-nytt/202-gjorv-kommisjonens-mangelfulle-rapport>

samordning på tvers av departementer og sektorer. Flere informanter påpeker at kunnskap om og fokus på forebygging i dag er delt mellom ulike departementer og direktorater, og at det er behov for ett samlet organ som samler denne kunnskapen, og ivaretar de tverrfaglige, sektor-overgripende og helhetlige perspektivene som er nødvendige å ha fokus på i kriminalitetsforebyggende arbeid. Av dette følger det at det i dag mangler en enhet som kan koordinere det kriminalitetsforebyggende feltet, som favner både politietaten og andre etater med ansvar for kriminalitetsforebyggende tiltak.

#### 5.1.3 Samling og formidling av kunnskap og god praksis

I forlengelsen av avsnittet over, fremheves også viktigheten av å samle og systematisere eksisterende og ny kunnskap om kriminalitetsforebygging, både på nasjonalt og lokalt nivå. Det påpekes også at slikt arbeid har liten verdi dersom det ikke også følges opp med formidling av denne kunnskapen. I Handlingsplan for forebygging av kriminalitet (2013-2016) fremheves det som avgjørende med formidling av kunnskap og erfaringer i det kriminalitetsforebyggende arbeidet, både innenfor hver enkelt sektor, og mellom samarbeidende sektorer. Det eksisterer ulike verktøy for kunnskaps og erfaringsutveksling innen kriminalitetsforebygging i dag. Eksempelvis kan Helsedirektoratets nettsider [www.forebygging.no](http://www.forebygging.no) og [www.tidligintervensjon.no](http://www.tidligintervensjon.no) nevnes, i tillegg til nettsider som drives av Politiets Kriminalitetsforebyggende Forum ([www.pkforum.no](http://www.pkforum.no) og [www.wikiprevent.no](http://www.wikiprevent.no)).

KRÅDs hjemmeside kan også inkluderes i denne sammenhengen. Det ble i Handlingsplanen for forebygging av kriminalitet fra 2009 sagt at det skulle utvikles og etableres en database i form av en kunnskapsbank om vellykket kriminalitetsforebygging, som et ledd i å styrke kunnskapsforankret praksis på dette feltet. I forbindelse med oppfølgingen av dette tiltaket utviklet KRÅD nye nettsider i 2009/2010. En av endringene var introduksjonen av seksjoner viet til å vise beste praksis, fordelt på de aktuelle emneområdene nettstedet dekker. Herværende evaluering viser at forebyggere i både kommuner og politi benytter KRÅDs hjemmesider og øvrig materiale som KRÅD publiserer. Imidlertid fremkommer det gjennom evalueringen at det er ytterligere behov for formidling av kunnskap for å styrke kunnskapsforankret praksis på feltet, og som i tilstrekkelig grad favner både politietaten og andre etater med ansvar for kriminalitetsforebyggende tiltak.

Både når det gjelder behovet for tverrfaglig og helhetlig innsats, og samordning og formidling av kunnskap og kompetanse, kommer det innspill fra informanter om at det er behov for et organ som kan samle kunnskap om kriminalitetsforebyggende arbeid. Mange foreslår i denne sammenhengen et kompetansesenter som kan bidra med kunnskapsutvikling og kompetanseoverføring til både lokalt og nasjonalt nivå. En slik helhetlig og tverrsektoriell tilnærming til det kriminalitetsforebyggende arbeidet vil nødvendigvis innebære en samordning ut over Justis- og beredskapsdepartementets fagområde.

#### 5.1.4 Lokal støtte

I tilknytning til punktene som er gjennomgått over, fremhever mange informanter et spesielt behov for faglig og praktisk støtte til det kriminalitetsforebyggende arbeidet på lokalt nivå. Det er sentralt at denne støtten både fremmer lokal samhandling, tverrfaglighet og tverretatlighet, og er praksisnær og anvendbar. Informanter i både kommune og politi fremhever at det er behov for rådgiving, gode eksempler til etterfølgelse («beste praksis»), veiledere og konkrete verktøy/modeller som kan benyttes i kriminalitetsforebyggingens førstelinje. Det påpekes også som viktig at det formidles forskningsbasert kunnskap til det lokale nivået, men at det er viktig at denne kunnskapen er omsatt slik at den er anvendbar i praksis. Mange i førstelinjen fremhever også at det er viktig at det organet som skal bidra til det kriminalitetsforebyggende arbeidet på lokalt nivå, er fleksible, har tett og direkte kontakt, gir rask respons på henvendelser, og er praksisnære i sin tilnærming. Det påpekes også her at man ikke kun bør rette seg mot kommunene i dette arbeidet, men være tilgjengelige for og formidle kunnskap som også er anvendbar for politietaten. Det påpekes at KRÅD allerede bidrar med en slik tverrfaglighet i dag, men at denne

innsatsen bør utøves i en enda større skala enn det dagens KRÅD har kapasitet og ressurser til å ivareta.

Det fremgår også at det er behov for et bindeledd mellom det lokale og det nasjonale nivået innen det kriminalitetsforebyggende området, som kan bidra til kunnskapsformidling på tvers av forvaltningsnivåene.

#### 5.1.5 Uavhengig stemme

I tillegg til kunnskapsbasert rådgiving, samordning og formidling av kunnskap, og praktisk og anvendbar støtte til det lokale nivået i det kriminalitetsforebyggende arbeidet, fremmer også flere informanter et ønske om at det skal eksistere en tydelig og uavhengig stemme som taler kriminalitetsforebyggingens sak i samfunnsdebatten. Dette både for å bidra til å sette kriminalitetsforebygging på agendaen, og å være et korrektiv som kan være med på å ansvarliggjøre nasjonale, politiske myndigheter på dette området.

### 5.2 Implikasjoner for det kriminalitetsforebyggende arbeidet: Scenarier

Behovene som er redegjort for over vil ha innvirkning på hvilke faktorer som legges til grunn og prioriteres når en skal strukturere og organisere det kriminalitetsforebyggende arbeidet på en måte som imøtekommer fremtidens behov. Sentralt i dette står spørsmålet om hvilke egenskaper et organ som skal jobbe med kriminalitetsforebygging bør besitte.

I det følgende drøfter vi noen alternative scenarier for måten å organisere det kriminalitetsforebyggende arbeidet på i fremtiden, med tilhørende forutsetninger og implikasjoner. Vi understreker at dette ikke er en fullstendig og uttømmende liste med alternativer, men snarere en gjennomgang basert på ulike scenarier som informantene i evalueringen har fremhevet som mulige organiseringsmåter. Dette er først og fremst tiltenkt som et idégrunnlag for det videre arbeidet med samordning og organisering av det kriminalitetsforebyggende arbeidet.

#### 5.2.1 Videreføre KRÅD i sin nåværende form

Evalueringen viser at KRÅD dekker et viktig behov for informasjon og støtte på det kriminalitetsforebyggende området, og flere informanter (fortrinnsvis i førstelinjen, samt i rådet og sekretariatet) mener at KRÅD bør gis enda bedre forutsetninger, først og fremst gjennom flere ansatte, for å drive dette arbeidet. Særlig fremheves KRÅDs arbeid overfor det lokale nivået med positive fortegn. Flere påpeker også at den faglige uavhengigheten som KRÅD besitter er et sentralt premiss for å kunne ivareta viktige oppgaver i det kriminalitetsforebyggende arbeidet.

En videreføring av dagens modell vil dermed ha som fordel at støtten til det lokale nivået, hovedsakelig gjennom SLT-modellen, opprettholdes. Det fremstår også som en fordel at den faglige uavhengigheten opprettholdes. Det er imidlertid flere faktorer som kan trekkes frem som begrensninger eller ulemper ved en slik videreføring. Dette innbefatter den uklare balansen mellom faglig uavhengighet og den administrative tilknytningen til JD, at rådsleder og rådsmedlemmer har begrenset kapasitet til å utøve sine roller, at KRÅD tilsynelatende har liten påvirkning på departementenes arbeid med kriminalitetsforebygging, og at KRÅD ikke når ut til alle kommuner, all den tid det lokale arbeidet hovedsakelig kanaliseres via SLT-arbeid i norske kommuner.

#### 5.2.2 Ombudsmodell

Et alternativt scenario som trekkes frem av flere informanter, er å introdusere en ombudsmodell på det kriminalitetsforebyggende området. Flere referer til barneombudet, og mener at en tilsvarende løsning på det kriminalitetsforebyggende området kan være en god løsning. Dette både for å styrke den faglige uavhengigheten som mange mener er viktig, samt for å sikre et korrektiv til de politiske prioriteringene som gjøres på departementsnivå.

En ombudsmodell på det kriminalitetsforebyggende området vil ha som fordel at en slik aktør vil inneha fullstendig uavhengighet, både faglig og politisk. På denne måten vil et kriminalitetsfore-

byggingsombud kunne være et reelt korrektiv og en «vaktbikkje» som overvåker og kommenterer myndighetens politikk på dette området. Enkelte behov vil imidlertid ikke dekkes i en ombudsmodell. Blant annet vil et ombud ikke være et egnet organ for å frembringe, samle, systematisere og formidle ny kunnskap om kriminalitetsforebygging. Et slikt behov dekkes derimot av kunnskapssentermodellen, som vi gjør rede for under.

### 5.2.3 Kunnskapssentermodell

For å imøtekomme behovet for å samordne, samle inn, systematisere og formidle kunnskap, er det flere informanter som lanserer ideen om en kunnskaps- eller kompetansesentermodell på det kriminalitetsforebyggende området. Strukturer av denne typen gjør seg gjeldende på flere andre samfunnsområder, deriblant helse- og utdanningsfeltet.<sup>16</sup> Spesielt på helsesiden er det flere slike instanser, hvorav noen er delvis overlappende med områdene KRÅD arbeider med, nemlig forebyggende virksomhet. Det fremheves også som en fordel at en kunnskapssentermodell vil legge til rette for å samle et tverrfaglig fagmiljø, og på denne måten sikre at viktig kunnskap om kriminalitetsforebygging ikke forblir sektorbasert og adskilt av departementale strukturer, slik mange mener at det er i dag. Et slik kunnskaps- eller kompetansesenter kan både drive med forskning og forskningsformidling, kommunikasjon av «beste praksis» overfor det lokale nivået, samt innhente og formidle informasjon om det kriminalitetsforebyggende arbeidet som foregår lokalt inn til sentrale myndigheter.

Et kriminalitetsforebyggende kunnskaps- eller kompetansesenter vil imidlertid ha dårligere forutsetninger for å være en tydelig og meningsbærende stemme i samfunnsdebatten, og kan heller ikke forventes å være en fleksibel og lokalt tilstedeværende aktør på linje med et organ som KRÅD.

### 5.2.4 Svensk modell

Det finnes lignende kriminalitetsforebyggende organer som KRÅD både i Danmark, Finland, Island og Sverige. Mange informanter i evalueringen viser spesielt til den svenske modellen, og mener at dette kan være en god struktur å la seg inspirere av i det kriminalitetsforebyggende arbeidet i Norge. Brotsförebyggande rådet (BRÅ<sup>17</sup>) er vesentlig større enn norske KRÅD, og har også en mer omfattende oppgaveportefølje, både når det kommer til statistikk, og forskning og utvikling.

#### Brotsförebyggande rådet (BRÅ)

Brotsförebyggande rådet (Brå) er «sentrum for forsknings- og utviklingsvirksomhet innen rettsvesenet» i Sverige. Brå har 96 medarbeidere og har følgende arbeidsområder:

- **Forskning:** Initiere, bedrive og informere om forsknings- og utviklingsarbeid for å gi regjeringen og myndighetene innen rettsvesenet grunnlag for handlinger og prioriteringer, samt løpende bistå regjeringen i kriminalitetsforebyggende spørsmål.
- **Statistikk:** Følge, analysere og rapportere om rettsstatistikk, kriminalitet og samfunnets reaksjoner på lovbrudd.
- **Støtte til kriminalitetsforebyggende arbeid:** Spre kunnskap og gi kvalifisert metodestøtte til kriminalitetsforebyggende aktører for at de skal kunne drive et effektivt, kunnskapsbasert kriminalitetsforebyggende arbeid ut fra sine lokale muligheter.

<sup>16</sup> På helseområdet finnes det flere eksempler på ulike organer med ansvar for kunnskaps- og kompetanseformidling. Blant disse kan vi nevne Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten ([www.kunnskapssenteret.no](http://www.kunnskapssenteret.no)), Nasjonal kompetansetjeneste for læring og mestring innen helse ([www.mestring.no](http://www.mestring.no)), [forebygging.no](http://forebygging.no) (nasjonal kunnskapsbase for rusforebyggende og helsefremmende arbeid), og Kompetanser for Rus (KoRus). På utdanningsområdet er Kunnskapssenter for utdanning ([www.kunnskapssenter.no](http://www.kunnskapssenter.no)) et sentralt eksempel.

<sup>17</sup> <http://www.bra.se/>

Dette forslaget lanseres som en mulighet til å skape et tverretattlig statlig organ som kan være kunnskapsgenererende, nytenkende og agendasettende innenfor det kriminalitetsforebyggende arbeidet. Den svenske modellen løftes frem som en god løsning for å fremme forskning, statistikk og metodeutvikling på det kriminalitetsforebyggende området. Samtidig kan en modell som BRÅ også opprettholde støtten til det lokale nivået i det kriminalitetsforebyggende arbeidet. En slik modell krever imidlertid vesentlig større ressurser og mer spesialisert forskningskompetanse enn dagens sekretariat innehar. Videre innebærer en slik modell en overføring av oppgaver fra flere etater som arbeider med kriminalitetsforebygging i dag, og vil følgelig innebære en vesentlig endring i oppgave- og ansvarsfordeling for flere aktører på det kriminalitetsforebyggende feltet.

#### 5.2.5 Overføre oppgaver til eksisterende strukturer

Flere aktører argumenterer på sin side for å flytte flere deler av KRÅDs nåværende oppgaver til departements- eller direktoratsnivå, og/eller Politihøgskolen. Synspunkter om at deler av KRÅDs mandat kan ivaretas like godt på denne måten fremmes først og fremst fra departements- og direktoratshold, og omhandler særlig rollen som rådgiver og samordner på nasjonalt nivå. Det hevdes at disse oppgavene bedre kan besørges av en enhet som har formell myndighet, en tydelig plassering i en linjeorganisasjon, og ikke minst tettere dialog med aktørene som tar beslutninger og legger føringene for politikken som føres på det kriminalitetsforebyggende området. Det påpekes også at store deler av KRÅDs virksomhet er svært operativt og lokalt fokusert, og at dette uansett er oppgaver som er adskilt fra rollen som faglig rådgiver på nasjonalt nivå. Følgelig kan dette like gjerne ivaretas av andre.

Enkelte påpeker at det kan være mer hensiktsmessig å legge oppgavene til et direktorat enn et departement, for å skjerme arbeidet noe fra den politiske ledelsens umiddelbare innflytelse. Dette fremheves på bakgrunn av en erkjennelse av at føringer fra politisk nivå kan føre til at fokus på langsiktige forebyggingsinnsatser som vanskelig lar seg måle (øke bevissthet, informasjonsarbeid, holdningsskapende arbeid, initiere samarbeid, etc.) må vike til fordel for andre oppgaver som i større grad prioriteres av politisk ledelse. Enkelte foreslår også å overføre ansvar for samordning og formidling av kunnskap/forskning til Politihøgskolen, som allerede har et etablert forskningsmiljø.

Enkelte informanter fremhever også at det er behov for en iverksettingsfunksjon i det kriminalitetsforebyggende arbeidet, og av politikken som føres på dette området. En slik oppgave kan ikke legges til et råd som skal være faglig uavhengig.

Den største fordelen med å overføre oppgaver til eksisterende strukturer vil således være å gi arbeidet med kriminalitetsforebygging mer formell autoritet og bedre forankring på departementsnivå. Dette vil imidlertid gå ut over både den faglige uavhengigheten, og de tverrfaglige perspektivene som fremheves som viktige i det kriminalitetsforebyggende arbeidet. Politihøgskolens forskningsfelt er riktignok tverrfaglig, men er først og fremst rettet inn mot politiets virksomhet. En overføring av oppgaver til Politihøgskolen vil derfor heller ikke fullt ut favne behovet for et tverrsektorielt perspektiv. Som det fremkommer i evalueringen, er også rådgivningsvirksomheten overfor det lokale nivået et sentralt behov, og dette kan heller ikke sies å være en kjerneoppgave for instansene som er nevnt over. Det kan følgelig antas at det praksisnære og lokale aspektet vil svekkes i dette scenariet.

#### 5.2.6 Oppsummering av de ulike scenariene

Tabell 5.1 oppsummerer fordeler og ulemper ved de ulike alternativene som er presentert over.

Tabell 5.1. Alternativer for fremtidig organisering av det kriminalitetsforebyggende arbeidet

| Alternativ                                               | Fordeler                                                                                                                                                                                                                                                   | Ulemper/begrensninger                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|----------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Videreføring av dagens modell</b>                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• God støtte til lokalt nivå i det kriminalitetsforebyggende arbeidet</li> <li>• Faglig uavhengighet</li> </ul>                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Uklar balanse mellom faglig uavhengighet og den administrative tilknytningen til JD</li> <li>• Rådsmedlemmer har begrenset kapasitet</li> <li>• Begrenset påvirkning på departementenes arbeid</li> <li>• Når ikke ut til alle kommuner (hovedsakelig gjennom SLT)</li> </ul> |
| <b>Ombudsmodell</b>                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Fullstendig uavhengighet, faglig og politisk</li> <li>• Korrektiv/«vaktbikkje»</li> </ul>                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Dekker ikke behovet for å frembringe, samle, systematisere og formidle ny kunnskap</li> </ul>                                                                                                                                                                                 |
| <b>Kunnskapssentermodell</b>                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Innsamling og formidling av forskningsbasert kunnskap</li> <li>• Kan ivareta tverrfaglighet</li> <li>• Kan bidra til å samordne kunnskap som i dag ligger spredt i ulike departementer og direktorater</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Vil ikke nødvendigvis dekke behovet for å være en tydelig stemme i samfunnsdebatten</li> <li>• Vil ikke være like fleksibelt, lokalt tilstedeværende og praksisnært som KRÅD er i nåværende form</li> </ul>                                                                   |
| <b>Svensk modell</b>                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Mer fokus på forskning, statistikk og metodeutvikling</li> <li>• Støtte til lokalt kriminalitetsforebyggende arbeid</li> </ul>                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Krever vesentlig større ressurser og mer spesialisert forskningskompetanse</li> <li>• Krever overføring av oppgaver fra flere etater som arbeider med kriminalitetsforebygging, og vil innebære en vesentlig endring i oppgave- og ansvarsfordeling</li> </ul>                |
| <b>Legge hele eller deler av arbeidet til JD/POD/PHS</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Mer tyngde/formell autoritet</li> <li>• Tettere knyttet til beslutningstakere</li> <li>• Tettere knyttet til forskning på feltet (Politihøgskolen)</li> </ul>                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Mindre tverrfaglighet/ mindre tverrsektorielt perspektiv</li> <li>• Ingen uavhengighet (dette gjelder ikke Politihøgskolen)</li> <li>• Mindre praksisnærhet og støtte til det lokale kriminalitetsforebyggende arbeidet</li> </ul>                                            |

### 5.3 Vurderinger og anbefalinger

På grunnlag av herværende evaluering, vurderer vi at det spesielt er fire roller og behov som er viktige å ivareta for et organ som skal arbeide med og fronte kriminalitetsforebygging både nasjonalt og lokalt:

- En rådgiver for nasjonale myndigheter
- En tydelig, markant og uavhengig stemme i samfunnsdebatten
- Helhetlig samordning og formidling av kunnskap om kriminalitetsforebygging
- Anvendbar og praksisrettet bistand til kriminalitetsforebyggende arbeid lokalt

Denne evalueringen viser at KRÅD i dagens form ikke dekker alle disse behovene til det fulle. Det fremstår med andre ord som en nødvendighet å gjøre visse endringer i organiseringen av det kriminalitetsforebyggende arbeidet.

Verken datagrunnlaget eller funn i denne evalueringen gir imidlertid tilstrekkelig grunnlag for å gi en klar og utvetydig anbefaling om hvordan det kriminalitetsforebyggende arbeidet bør organiseres i fremtiden. Selv om KRÅD ikke dekker alle behovene som er skissert over, fremkommer det ikke entydige funn i evalueringen som tilsier at KRÅD ikke er et organ som også kan spille en

viktig rolle i det kriminalitetsforebyggende arbeidet i fremtiden.<sup>18</sup> Samtidig fremstår etablering av flere nye strukturer og organer på det kriminalitetsforebyggende området som lite formålstjenlig, både i vår og flere informanters vurderinger. Dette begrunnes med at flere nye organer kan bidra til at fordelingen av ansvaret for å ivareta behovene vi har skissert over spres, pulveriseres, og potensielt gjøres mer uklart, fremfor at arbeidet som gjøres på feltet styrkes. Alternativene som informantene har lansert (jf. avsnitt 5.2) dekker i stor grad ulike og avgrensede behov, og vil dermed kreve at flere nye organer etableres dersom disse behovene skal dekkes.

Selv med en vurdering av at det vil være lite formålstjenlig å etablere flere strukturer på det kriminalitetsforebyggende området, gjenstår det imidlertid fortsatt å vurdere hvorvidt enkelte av KRÅDs nåværende oppgaver bør overføres til et departement eller direktorat. Som vi har fremhevet tidligere, er det enkelte faktorer som bør være til stede i et vellykket kriminalitetsforebyggende arbeid, inkludert tverrfaglig og tverrsektorielt samarbeid og samordning, faglig uavhengighet, organisatorisk fleksibilitet, og praksisnærhet. Et departement eller direktorat vil etter vår vurdering ikke kunne ivareta disse faktorene i like stor grad som et faglig og organisatorisk frittstående organ. Dersom det vurderes som viktig (slik det gjøres av et stort antall informanter) at den lokale støtten og oppfølgingen opprettholdes, at samordning, systematisering og formidling av kunnskap ivaretar tverrfaglige perspektiver, og at det finnes en stemme som fungerer som et korrektiv til nasjonale myndigheters politikk på det kriminalitetsforebyggende området, vil det følgelig ikke være hensiktsmessig å legge ansvaret for slike oppgaver til et departement eller direktorat. Eksempelvis viser evalueringen at KRÅD i dag ivaretar et viktig behov for rådgivning og støtte på lokalt nivå. Dette er ikke en kjerneoppgave som kan utføres av et departement. Ei heller kan det ivaretas like godt av et direktorat, da dette arbeidet bør være sektorovergripende.

Dersom det skal legges til rette for samordning av forebyggende arbeid på tvers av departementer, vil det i vår vurdering imidlertid ikke være hensiktsmessig å overlate ansvaret for dette til et uavhengig organ som KRÅD, uten samtidig å sikre at det foreligger en forpliktelse, interesse og struktur på regjeringsnivå som legger til rette for dette. Her kan altså aktører på departements- eller direktoratsnivå spille en viktig rolle. Hvis det eksempelvis etableres en formell struktur for samordning på departementsnivå, vil dette også legge bedre til rette for at et organ som KRÅD kan fasilitere denne samordningen gjennom å bidra med innhold og faglige tilskudd. Det bør imidlertid ikke forventes at KRÅD skal frembringe selve samordningen.

### 5.3.1 Anbefalinger

Evalueringen viser at KRÅD ikke dekker alle behovene som eksisterer på det kriminalitetsforebyggende området, og at det således er behov for endringer. Samtidig gir evalueringen verken grunnlag for å konkludere med at KRÅD ikke bør videreføres, eller for å gi en klar og utvetydig anbefaling om hvordan det kriminalitetsforebyggende arbeidet eventuelt bør organiseres på andre måter. Det fremstår heller ikke formålstjenlig å etablere nye tilleggsstrukturer som vil ivareta ulike og avgrensede roller, da dette kan bidra til at fordelingen av ansvaret for å ivareta behovene vi har skissert over potensielt gjøres mer uklart. Vi vurderer det heller ikke som hensiktsmessig å innarbeide hovedelementene i KRÅDs tverrsektorielle og uavhengige sammensetning og aktivitetsportefølje i en ordinær forvaltningsstruktur. Med dette som utgangspunkt, baseres våre vurderinger på den nåværende organiseringen av KRÅD, og hvordan det kan gjøres endringer som imøtekommer begrensningene og behovene som er identifisert i denne evalueringen.

Anbefalingene som presenteres i det følgende fokuserer dermed på hvilke justeringer og forbedringer som kan gjøres for å sikre at KRÅD kan bli enda mer relevant, og spille en enda viktigere og mer sentral rolle i det kriminalitetsforebyggende arbeidet i årene som kommer.

---

<sup>18</sup> Rambøll kjenner til at det har vært enkelte utfordringer i samarbeidet og dialogen mellom KRÅD og Justis- og beredskapsdepartementet, blant annet av personalmessig karakter. Evalueringen går ikke inn på denne tematikken. Vurderingene som gjøres baserer seg på evalueringens mandat om å vurdere KRÅDs organisering, oppgaveløsning og resultatoppnåelse.

Dersom KRÅD i størst mulig grad skal være en betydningsfull aktør, tyder vår evaluering på at følgende faktorer bør prioriteres:

- Rådsleders rolle bør styrkes
- Utnevnelse av rådsmedlemmer bør både være faglig begrunnet og sikre tilstrekkelig kapasitet
- KRÅD bør i større grad ha en kunnskapssamlende og -formidlende rolle
- Fokuset på lokalt kriminalitetsforebyggende arbeid bør opprettholdes og utvides
- Faglig uavhengighet er et viktig prinsipp og bør bevares, men må tydeliggjøres
- Arbeids- og ansvarsfordelingen mellom rådet og sekretariatet bør tydeliggjøres
- KRÅD bør bli pålagt å utarbeide et «faglig regnskap»
- Mandatet bør vurderes og eventuelt justeres

Disse punktene utdypes kort i det følgende.

#### 5.3.1.1 Rådsleders rolle bør styrkes

Rådslederfunksjonen fremstår som svært viktig for at KRÅDs skal ha størst mulig gjennomslagskraft i sitt arbeid. I tillegg til å utøve lederrollen internt i rådet på en god måte, er det to hovedgrunner til at denne posisjonen bør vektlegges og styrkes. For det første kan en tydelig og tilstedeværende rådsleder lede og følge opp sekretariatets aktiviteter i større grad, og på denne måten sikre at arbeidet som gjøres er i tråd med det som ligger i mandatet og virksomhetsplanen. Dersom rådslederen ikke utfører denne oppgaven i tilstrekkelig grad, åpnes det for at sekretariatet blir mer selvstendig enn det som er tiltenkt i en slik rådsmodell. For det andre har rådslederen en viktig funksjon utad, både når det kommer til å representere KRÅD overfor andre instanser, og å fronte rådets standpunkter i offentligheten for øvrig. Hvis denne rollen utøves på en god måte, kan dette bidra til å heve KRÅDs synlighet og legitimitet i offentligheten. Tatt i betraktning drøftingen av en ombudsmodell over, er det også nærliggende å se for seg at en mer tilstedeværende og synlig rådsleder også kan ivareta en funksjon som et slags ombud for kriminalitetsforebyggende spørsmål.

Et mulig tiltak for å styrke rådslederens rolle, vil være å frikjøpe noe tid til denne posisjonen. Uavhengig av konkret løsning, bør et ledende prinsipp være at lederen gis en tydeligere og mer markant rolle både internt og eksternt, og får tilsvarende mer tid og større kapasitet til å utøve denne rollen.

#### 5.3.1.2 Utnevnelse av rådsmedlemmer bør både være faglig begrunnet og sikre tilstrekkelig kapasitet

Evalueringen viser at rådet i all hovedsak består av faglig kompetente og engasjerte medlemmer. Faglighet er et viktig element som bør fortsette å prioriteres. Sterk faglighet er imidlertid av begrenset verdi, dersom rådet ikke også er et vitalt og aktivt organ. Det fremgår av evalueringen at flere rådsmedlemmer har vesentlige begrensninger når det gjelder tid/kapasitet, hvilket går ut over deres deltakelse i rådsarbeidet. Funn tyder også på at enkelte medlemmer ikke var fullstendig klar over hvor mye arbeid det innebar å sitte som medlem i rådet da de tiltrådte. Det er følgelig viktig at det blir stilt tydelige forventninger til rådsmedlemmene før de får anledning til å takke ja til å inngå som medlemmer i rådet. Dette innebærer at prospektive rådsmedlemmer får en klar forståelse av hva som kreves av dem i denne posisjonen, og hvor mye tid de må belage seg på å sette av til dette arbeidet.

#### 5.3.1.3 KRÅD bør i større grad ha en kunnskapssamlende og -formidlende rolle

Viktigheten av informasjon, kunnskap og kompetanse om kriminalitetsforebygging fremheves av flere aktører, både på lokalt og nasjonalt nivå. Mange lanserer i denne forbindelse ideer om å opprette et kunnskaps- eller kompetansesenter som en mulig løsning. Andre anser det som mer hensiktsmessig å styrke KRÅD (og det eksisterende sekretariatet), som allerede besitter mye kunnskap, både på nasjonalt nivå og fra praksisfeltet, og som i tillegg har etablerte nettverk og relasjoner til relevante aktører. For å imøtekomme behovet for informasjon og kunnskap uten å etablere et helt nytt organ, anser vi det som en hensiktsmessig løsning å tildele KRÅDs sekreta-

riat større ressurser (flere årsverk, mer kompetanse) til å drive denne typen kunnskapsvirksomhet. Det kan både tenkes en løsning hvor hovedfokus er på å sammenfatte og formidle eksisterende forskning, mens en annen, mer omfattende og ressurskrevende, modell vil innebære at det utføres egen forskning. Vedrørende sistnevnte kan svenske BRÅ være en aktuell modell å se til for inspirasjon. Et tredje scenario, med et mer begrenset omfang, er at sekretariatet i større grad blir ansvarliggjort når det gjelder å avdekke og formidle behov for forskning.

Ved en eventuell løsning der sekretariatet tillegges en ny og større rolle relatert til forskning og kunnskapsfrembringning, og/eller en utvidet rolle som kunnskapsformidler, vil det være sentralt å sikre at sekretariatet innehar nødvendig kompetanse til å utføre slike oppgaver.

#### 5.3.1.4 Fokuset på lokalt kriminalitetsforebyggende arbeid bør opprettholdes og utvides

Evalueringen viser at KRÅD bidrar til å dekke flere behov som eksisterer på det lokale forebyggingsnivået, og mange fremhever at det fortsatt er behov for god oppfølging og dialog med det lokale nivået, der hovedtyngden av det kriminalitetsforebyggende arbeidet skal utøves. Vi vurderer at arbeidet KRÅD gjør i forbindelse med støtte og oppfølging av SLT-kommuner er svært positivt. Det fremkommer også at KRÅD stadig forsøker å nå ut til flere kommuner enn de som per i dag har implementert SLT-modellen. Imidlertid har det fremkommet gjennom evalueringen at det er enkelte utfordringer med å spre modellen til flere kommuner, og at dette kan anses som en svakhet med denne tilnærmingen til det lokale nivået. Det skal videre understrekes at SLT-modellen allerede er implementert i landets største og mest folkerike kommuner, og at mindre kommuner nødvendigvis ikke har behov for formell samordning på samme måte.

Med bakgrunn i dette vil det i vår vurdering være nærliggende å vurdere å rette det lokale arbeidet mot politirådene fremfor SLT, for å kunne nå ut til enda flere kommuner. Mens SLT finnes i omtrent halvparten av landets kommuner, er det etablert politiråd i over 400 kommuner. Denne kanalen ville dermed gi KRÅDs lokale arbeid et markant større nedslagsfelt.

#### 5.3.1.5 Faglig uavhengighet er et viktig prinsipp og bør bevares, men må tydeliggjøres

KRÅDs faglige uavhengighet er et viktig prinsipp, og bør bevares. Evalueringen viser imidlertid at grenseoppgangen mellom denne uavhengigheten og den administrative tilknytningen til Justis- og beredskapsdepartementet oppleves som både vanskelig og utydelig. Det er følgelig behov for at denne grenseoppgangen gås opp, og tydeliggjøres for alle involverte aktører.

I forlengelsen av dette fremgår det at det er behov for en bedre dialog mellom KRÅD og Justis- og beredskapsdepartementet, både som administrativt foresatt og faglig samarbeidspart. KRÅD styres hovedsakelig gjennom mandatet, og skal utover dette inneha faglig uavhengighet. Vi vurderer imidlertid at det er rom for en bedre og tettere dialog mellom henholdsvis ekspedisjonssjef og avdelingsdirektør i Politiavdelingen i departementet, og leder for rådet og direktør for sekretariatet i KRÅD, uten at dette går ut over KRÅDs faglige uavhengighet. Dette foreslås ikke for å gi departementet større mulighet til å styre KRÅD, men snarere som et tiltak for å sikre en mer omforent forståelse av hva som ligger i KRÅDs mandat, og for å redusere gnisninger og samarbeidsproblemer mellom råd og departement. Dette kan eksempelvis gjennomføres i form av jevnlig (eksempelvis årlig eller halvårlig) dialogmøter mellom KRÅD og relevante fagavdelinger i departementet, hvor det gis rom for å drøfte faglige utfordringer og utveksle synspunkter om rådets forståelse og utøvelse av sitt mandat.

Et element i den nevnte gnisningen mellom råd og departement (som for øvrig også har blitt identifisert i evalueringer av øvrige, lignende rådsstrukturer<sup>19</sup>) kan også ha sammenheng med KRÅDs administrative tilknytning til Justis- og beredskapsdepartementet. Som vi har vært inne på tidligere, har KRÅDs administrative tilknytning blitt endret flere ganger. KRÅDs nåværende tilknytning til en fagavdeling i departementet kan være med på å utydeliggjøre grenseoppgangen mellom faglig uavhengighet og administrativ tilknytning, ved at det som skal være et uavhengig

<sup>19</sup> Difi (2012). Evaluering av Bioteknologinemnda (*nå Bioteknologirådet*). Rapport 2012:11.

organ oppfattes som en støttefunksjon for denne avdelingen, ettersom fagområdene overlapper. At politiavdelingen delegerer oppgaver til KRÅDs sekretariat (som ligger utenfor mandatet), kan også være med å bidra til dette inntrykket av en uklar balanse mellom faglig uavhengighet og administrativ tilknytning. Således kan det være mer hensiktsmessig å knytte KRÅD til en instans som i større grad er faglig adskilt fra KRÅDs kjerneaktiviteter, eksempelvis Justis- og beredskapsdepartementets plan- og administrasjonsavdeling. KRÅD har riktignok vært administrativt tilknyttet denne avdelingen tidligere. Den gangen savnet KRÅD en sterkere faglig tilknytning til departementet. Dette kan i vår vurdering ivaretas av jevnlige dialogmøter mellom relevante fagavdelinger og KRÅD, slik vi har foreslått over.

Ved å sikre en faglig dialog gjennom jevnlige dialogmøter mellom KRÅD og relevante avdelinger i departementet, mens den administrative tilknytningen legges til en rent administrativ avdeling, vurderer vi at både den faglige uavhengigheten kan styrkes og tydeliggjøres, og at potensielle samarbeidsvansker mellom KRÅD og Justis- og beredskapsdepartementet kan reduseres.

#### 5.3.1.6 Arbeids- og ansvarsfordelingen mellom rådet og sekretariatet bør tydeliggjøres

I forlengelsen av punktet over, fremgår det også av evalueringen at noe av den nevnte gnisningen mellom KRÅD og Justis- og beredskapsdepartementet har bakgrunn i en oppfatning av at sekretariatet i enkelte tilfeller agerer uten at rådet i KRÅD er involvert. Uavhengig av hvor korrekt denne oppfatningen er, eller i hvilket omfang dette forekommer, kan sekretariatet kun sies å være et uavhengig organ i den grad det representerer og arbeider på vegne av rådet i KRÅD. Dersom dette ikke er tilfellet (for eksempel i form av medieutspill som ikke har blitt avklart med rådet), vil dette kunne føre til både gnisninger i samarbeidet med departementet, og ytterligere uklarhet rundt KRÅDs uavhengighet for øvrige interessenter. Et viktig område vil derfor være å tydeliggjøre arbeids- og ansvarsfordelingen mellom rådet og sekretariatet, for å sikre at sekretariatet ikke utfører oppgaver eller representerer KRÅD utad uten at dette er forankret i rådet. Der som det står klart for alle at rådet er et uavhengig organ, og at sekretariatet har ansvar for å følge opp rådets vedtak (og ikke handle på egne vegne, uavhengig av rådet), vil rådets uavhengighet, og dermed også legitimitet, kunne styrkes. En styrking av rådsleders posisjon (jf. 5.3.1.1) vil også kunne bidra til dette.

#### 5.3.1.7 KRÅD bør bli pålagt å utarbeide et «faglig regnskap»

Evalueringen viser at KRÅD har et forbedringspotensial når det kommer til å rapportere om egne aktiviteter. Det fremkommer særlig et forbedringspotensial med hensyn til å tydeliggjøre hvordan aktivitetene henger sammen med og bidrar til å ivareta primæroppgavene, og dermed oppfylle mandatet, KRÅD er satt til å ivareta. I en evaluering av Bioteknologirådet fra 2012 ble det funnet at rådets årlige rapportering kun inneholdt «de tørre tall» om antall publikasjoner, møter, uttalelser, og lignende.<sup>20</sup> Det samme kan sies om KRÅDs årlige rapporteringer. I evalueringen av Bioteknologirådet ble det anbefalt at rådet skulle levere et «faglig regnskap», med en «bredere anlagt beretning» ved slutten av hver rådsperiode. På denne måten forpliktet rådet til å redegjøre for sitt arbeid i en større kontekst, blant annet ved å redegjøre for sin oppfatning av utfordringer på feltet, forståelse av mandatet, strategi og rolleutforming, og hvorfor de har prioritert som de har gjort. Vi foreslår at KRÅD blir pålagt å gjennomføre og offentliggjøre en liknende form for faglig regnskap. På denne måten kan det også bli lettere å følge opp og vurdere KRÅDs relevans og resultatoppnåelse i fremtiden.

#### 5.3.1.8 Mandatet bør vurderes og eventuelt justeres

Vår siste anbefaling er en gjentakelse av en anbefaling som Statskonsult kom med i sin evaluering av KRÅD i 2001.<sup>21</sup> Den gangen ble det konkludert med at det var manglende samsvar mellom de forventninger som kommer til uttrykk i mandatet, og de virkemidlene KRÅD disponerer. På bakgrunn av dette ble det anbefalt at mandatet bør tydeliggjøre hvilken vekt de ulike rollene skal ha, at det må dimensjoneres i henhold til størrelsen på sekretariatet og midlene som KRÅD har til

<sup>20</sup> Ibid.

<sup>21</sup> Statskonsult (2001). Kriminalitetsforebyggende arbeid. Rapport 2001:12.

disposisjon, og at departementet i samråd med KRÅD enten må justere ambisjonsnivået gjennom å modifisere mandatet, eller at KRÅDs ressurser styrkes slik at oppgavene kan utføres i henhold til eksisterende mandat. Dette er anbefalinger som herværende evaluering gir grunnlag for å støtte opp om, og gjenta. I herværende evaluering blir det også fremmet forslag om å synliggjøre i større grad i mandatet at KRÅD skal være hele regjeringens råd, og at tverrdepartemental samordning er et fokusområde.

I vår vurdering vil eventuelle endringer i mandatet være avhengig av hvilke valg og prioriteringer som gjøres for det fremtidige kriminalitetsforebyggende arbeidet, ikke minst i henhold til diskusjonen over. Uavhengig av hvilke endringer som eventuelt gjøres, mener vi at det bør komme tydeligere frem hvilke resultater det forventes at KRÅD skal oppnå gjennom de ulike primæroppgavene.

### 5.3.2 Avsluttende kommentar

Ved å styrke rådslederens posisjon, tilføre sekretariatet mer slagkraft og kompetanse til å imøtekomme kunnskapsbehovet på det kriminalitetsforebyggende området, samtidig som det lokale fokuset bevares og potensielt utvides, vurderer vi at flere av behovene som har blitt identifisert i evalueringen kan imøtekommes. En sentral forutsetning for dette er imidlertid at KRÅDs faglige uavhengighet styrkes og tydeliggjøres, samtidig som det etableres en bedre faglig dialog mellom KRÅD og Justis- og beredskapsdepartementet.

Våre anbefalinger tar utgangspunkt i at KRÅD fortsetter å eksistere som organ for kriminalitetsforebygging. Det er viktig å påpeke at dette ikke er basert på en utvetydig konklusjon om at KRÅD er den mest egnede måten å organisere det kriminalitetsforebyggende arbeidet på, men snarere at denne evalueringen (som er gjennomført i en kort tidsperiode og har et begrenset datagrunnlag) ikke gir tilstrekkelig grunn til å anbefale et bestemt alternativ. Vi vurderer imidlertid at det vil være hensiktsmessig at Justis- og beredskapsdepartementet, på bakgrunn av både begrensningene, styrkene, og behovene som er presentert i denne rapporten, går bredt ut og vurderer andre og eventuelt mer velegnede organiseringsmåter.

Som en sluttnote kan det for øvrig også være verdt å merke seg at flere av utfordringene som er identifisert i herværende evaluering, i stor grad sammenfaller med utfordringer som har blitt fremhevet i evalueringer av øvrige regjeringsoppnevnte råd med liknende struktur og organisatorisk oppbygning som KRÅD.<sup>22</sup> Dette indikerer at denne organiseringsformen har enkelte iboende utfordringer, og at de faktorene som er fremhevet i denne evalueringen ikke er unike for det kriminalitetsforebyggende råd. I vår vurdering kan dette også være et nyttig perspektiv å ha med seg når en skal vurdere KRÅDs fremtid.

---

<sup>22</sup> Dette er særlig tilfellet for evalueringen av Bioteknologinemnda (nåværende Bioteknologirådet), som ble gjennomført av Difi i 2012. Bioteknologirådet likner på KRÅD i struktur og oppbygning både ved inndelingen i et råd og sekretariat, faglig uavhengighet, og administrativ tilknytning til et departement (Helse- og omsorgsdepartementet). I denne evalueringen fremgikk det blant annet uenighet knyttet til rådets mandatforståelse; at den faglige uenigheten var vanskelig å håndtere (blant annet fordi ulike aktører hadde ulik forståelse av hva faglig uavhengighet innebærer); et vanskelig samarbeidsklima mellom Bioteknologirådet og HOD (blant annet på grunn av uenig om rådets mandatforståelse og prioriteringer, herunder uenighet om hva faglig uavhengighet innebærer); at rådsleder hadde for liten kapasitet og at det ville være viktig å øke denne; at rådsmedlemmer hadde for liten kapasitet, og at det var behov for å forklare bedre overfor medlemskandidater hva det innebærer å sitte i rådet.

## VEDLEGG 1 LITTERATURLISTE

### Offentlige dokumenter og rapporter:

Difi (2012). Evaluering av Bioteknologinemnda (*nå Bioteknologirådet*). Rapport 2012:11.

Justis- og politidepartementet (2009). Gode krefter – kriminalitetsforebyggende handlingsplan – 35 tiltak for økt trygghet (2009-2012)

Justis- og beredskapsdepartementet (2013). Handlingsplan for forebygging av kriminalitet (2013-2016)

Justis- og politidepartementet/Justis- og beredskapsdepartementet. St. prp. nr. 1 i perioden 2009–2014.

NOU 2013:9. Ett politi – rustet til å møte fremtidens utfordringer: Politianalysen

Politidirektoratet (2005). Politiet i lokalsamfunnet: Veileder om politiets kommunikasjon og samhandling med kommuner og andre aktører på lokalt og regionalt nivå

Politidirektoratet (2005). Strategiplan for forebyggende politiarbeid (2002-2005)

Politi hogskolen (2008). Modell for forebygging av kriminalitet? Evaluering av Samordning av Lokale kriminalitetsforebyggende Tiltak (SLT)

Rambøll (2014) Evaluering av Politirådene

Regjeringens strategi for Forebygging (2009). Fellesskap – trygghet – utjevning

St.meld. nr. 104 (1977–78) Om kriminalpolitikken

St. meld. Nr. 37 (2007-208). Straff som virker – mindre kriminalitet – tryggere samfunn

Statskonsult (2001). Kriminalitetsforebyggende arbeid. Evaluering av KRÅD. Rapport 2001:12.

### Dokumenter relatert til KRÅDs drift:

KRÅDs mandat for perioden 2012-2014

Budsjett 2014 – Disponeringsskriv for Det Kriminalitetsforebyggende råd

Veileder i økonomi- og personalforvaltning for Det Kriminalitetsforebyggende råd (KRÅD) – gjelder fra januar 2014

KRÅDs regnskap 2009 til 2014

KRÅD historie. KRÅD 25 år.

[http://www.krad.no/images/stories/Diverse\\_-Marianne\\_2014/Oppdatering\\_av\\_nettsidene/Tilbakeblikk\\_1980-2005\\_KRAD.pdf](http://www.krad.no/images/stories/Diverse/_Marianne_2014/Oppdatering_av_nettsidene/Tilbakeblikk_1980-2005_KRAD.pdf)

Publikasjoner som KRÅD har utgitt. <http://krad.no/kunnskap/vare-publikasjoner>

Referater fra rådsmøter i perioden 2009 til 2014, samt vedlegg ifm. rådsmøtene

Årsrapporter i perioden 2009 til 2014

## VEDLEGG 2

### KRÅDS HØRINGSUTTALELSER I PERIODEN 2009-2014

#### 2009:

Helse- og omsorgsdepartementet. Forslag til endringer i alkoholloven.

Justis- og politidepartementet. NOU 2008:15 - Barn og Straff – utviklingsstøtte og kontroll.

Justis- og politidepartementet. Forslag om permanente regler om fjernmøte og fjernavhør i straffesaker.

#### 2010:

Helse- og omsorgsdepartementet. Stoltenbergutvalget: Rapport om narkotika.

Barne-, likestillings, og inkluderingsdepartementet. NOU 2009:22 – «Det du gjør det gjør du helt» - Innstilling fra utvalg for bedre samordning av tjenester for utsatte barn og unge.

Justis- og politidepartementet. Utredning fra arbeidsgruppe om etablering av ressursavdelinger for innsatte med psykiske lidelser og store atferdsvansker.

Samferdselsdepartementet, Justisdepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet. Datalagringsdirektivet (2006/24/EC).

#### 2011:

Justis- og beredskapsdepartementet. Utvidet straffansvar ved internasjonal barnebortføring.

Justis- og beredskapsdepartementet. Utvidelse av virkeområdet for strafferettslige særreaksjoner for utilregnelige som begår vedvarende og samfunnsskadelig kriminalitet.

Justis- og beredskapsdepartementet. Forslag om innføring av etterforsningsplikt ved plutselig og uventet barnedød.

Kunnskapsdepartementet. Forslag om endring i forskrift til opplæringsloven. Forskriftens kap. 13 om oppfølgingstjenester i videregående opplæring.

Justis- og beredskapsdepartementet. «Frigang fra første dag».

Justis- og beredskapsdepartementet. Prøveløslatelse av utenlandske innsatte utvist med varig innreiseforbud.

Justis- og beredskapsdepartementet. Forslag til forskrift om fjernmøter og fjernavhør av vitner og sakkyndige i straffesaker

Politidirektoratet. Forskrift om forbudte og halvautomatiske skytevåpen.

#### 2012:

Justis- og beredskapsdepartementet. NOU 2012:14 Rapport fra 22. juli-kommisjonen.

Justis- og beredskapsdepartementet. Forslag om endringer i straffegjennomføringsloven mv. (kriminalomsorgens ansvar for å ivareta barn som pårørende av domfelte/innsatte mv.)

**2013:**

Justis- og beredskapsdepartementet. Rapport om «Avhør av særlig sårbare personer i straffesaker».

Helse- og omsorgsdepartementet. NOU 2012:17- «Om kjærlighet og kjøletårn». Strafferettslige spørsmål ved alvorlig smittsomme sykdommer.

Justis- og beredskapsdepartementet. NOU 2013:9 Ett politi - rustet til å møte fremtidens utfordringer.

**2014<sup>23</sup>:**

Helse- og omsorgsdepartementet. Endringer i alkoholregelverket – herunder normerte regler for inndragning av bevilling og økte krav til kontroll med bevillinger.

Justis- og beredskapsdepartementet. Innsynsrett og oppholdsforbud.

Justis- og beredskapsdepartementet. Høring - Politiets adgang til å benytte et fremtidig register over nasjonale identitetskort.

---

<sup>23</sup> KRÅD oppgir å ha skrevet fire høringsuttalelser i 2014 (pr. september). Det fremkommer imidlertid kun tre uttalelser i materialet vi har fått oversendt fra sekretariatet.